

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.III.20.048/2024/58.

A felperesek: Felperes1 I.r.,

cím2

Felperes2 II.r.,

cím2

Felperes3 III.r.

cím2

Felperes4 IV.r.

cím2

A felperesek képviselője: Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

cím22

Eljáró ügyvéd: Dr. Szűcs Péter

Az alperes: Alperes1

Cím17

Az alperes képviselője: dr. Zsírai Erzsébet jogtanácsos

Az alperesi beavatkozó: Alperesi beavatkozó

cím23

Az alperesi beavatkozó képviselője: eljárást segítő1 Ügyvédi Iroda

cím9

Eljáró ügyvéd: eljárást segítő1

A per tárgya: személyiségi jogsértésből eredő igények érvényesítése

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Győri Törvényszék P.20.478/2020/169. szám

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes 172. sorszám, az alperes 173. sorszám

Í t é l e t

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva az alperes által az I-II.r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára fizetendő lejárt vagyoni kártérítést 26.647.448 (huszonhatmillió-hatszáznegyvenhétézer-négy száznegyvennyolc) Ft-ra és ezen összegből

- 191.309 (egyszázkilencvenegyezer-háromszázkilenc) Ft után 2016. 07. 10. napjától,

- 818.973 (nyolcszáztizennyolcezer-kilencszázhetvenhárom) Ft után 2016. 10. 10. napjától,

- 1.590 (egyezerötszázkilencven) Ft után 2016. 11. 04. napjától,
- 80.000 (nyolcvanezer) Ft után 2016. 12. 02. napjától,
- 3.300 (háromezer-háromszáz) Ft után 2016. 12. 08. napjától,
- 3.500 (háromezer-ötszáz) Ft után 2017. 01. 13. napjától,
- 60.000 (hatvanezer) Ft után 2017. 01. 15. napjától,
- 824.000 (nyolcszázhuszonnégyezer) Ft után 2017. 02. 01. napjától,
- 1.290 (egyezerkettőszázkilencven) Ft után 2017. 03. 04. napjától.
- 1.590 (egyezerötszázkilencven) Ft után 2017. 03. 23. napjától,
- 12.800 (tizenkettőezer-nyolcszáz) Ft után 2017. 04. 03. napjától,
- 6.000 (hatezer) Ft után 2017. 05. 01. napjától,
- 5.000 (ötezer) Ft után 2017. 05. 10. napjától,
- 23.000 (huszonháromezer) Ft után 2017. 06. 10. napjától,
- 2.351.400 (kettőmillió-háromszázegyezer-négyszáz) Ft után 2017. 06. 25. napjától,
- 50.000 (ötvenezer) Ft után 2017. 09. 01. napjától,
- 15.000 (tizenötezer) Ft után 2017. 10. 15. napjától,
- 378.000 (háromszázhetvennyolcezer) Ft után 2017. 10. 16. napjától,
- 1.590 (egyezerötszázkilencven) Ft után 2017. 10. 26. napjától,
- 3.580 (háromezer-ötszáznyolcvan) Ft után 2018. 02. 08. napjától,
- 98.622 (kilencvennyolcezer-hatszázhuszonkettő) Ft után 2018. 02. 24. napjától,
- 2.225.789 (kettőmillió-kettőszázhuszonötezer-hétszáznyolcvankilenc) Ft után 2018. 06. 25. napjától,
- 1.548.000 (egymillió-ötszáznegyvennyolcezer) Ft után 2018. 07. 07. napjától,
- 904.400 (kilencszáznégyezer-négyszáz) Ft után 2018. 08. 10. napjától,
- 7.690 (hétezer-hatszázkilencven) Ft után 2019. 03. 14. napjától,
- 2.990 (kettőezer-kilencszázkilencven) Ft után 2019. 04. 04. napjától,
- 2.178.194 (kettőmillió-százhetvennyolcezer-százkilencvennégy) Ft után 2019. 06. 25. napjától,
- 72.047 (hetvenkettőezer-negyvenhét) Ft után 2019. 07. 25. napjától,
- 240.000 (kettőszáznegyvenezer) Ft után 2020. 03. 26. napjától,
- 269.000 (kettőszázhatvankilencezer) Ft után 2020. 04. 03. napjától,
- 2.320.115 (kettőmillió-háromszázhuszezer-egyszáztizentöt) Ft után 2020. 06. 25. napjától,
- 40.700 (negyvenezer-hétszáz) Ft után 2020. 08. 10. napjától,
- 850.000 (nyolcszázötvenezer) Ft után 2020. 10. 10. napjától,
- 2.331.758 (kettőmillió-háromszázharmincegyezer-hétszázötvennyolc) Ft után 2021. 06. 25. napjától,
- 32.000 (harminckettőezer) Ft után 2021. augusztus 17. napjától,
- 5.000 (ötezer) Ft után 2021. 09. 02. napjától,
- 668.500 (hatszázhatvannyolcezer-ötszáz) Ft után 2021. 10. 13. napjától,
- 380.000 (háromszáznyolcvanezer) Ft után 2021. 12. 01. napjától,
- 370.000 (háromszázhetvenezer) Ft után 2021. 12. 21. napjától,

- 2.139.229 (kettőmillió-százharminckilencezer-kétszázhuszonkilenc) Ft után 2022. 06. 25. napjától,
- 8.000 (nyolcezer) Ft után 2022. 09. 22. napjától,
- 8.000 (nyolcezer) Ft után 2022. 09. 28. napjától,
- 1.972.000 (egymillió-kilencszázhetvenkettőezer) Ft után 2023. 05. 25. napjától,
- 2.548.825 (kettőmillió-ötszáznegyvennyolcezer-nyolcszázhuszonöt) Ft után 2023. 06. 25. napjától,
- 119.808 (egyszáztizzenkilencezer-nyolcszáznyolc) Ft után 2023. 08. 14. napjától,
- 474.859 (négy százhetvennégyezer-nyolcszázötvenkilenc) Ft után 2024. 01. 25. napjától

a kifizetés napjáig az adott félvire a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatára leszállítja.

Az alperes által az I-II.r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára 2024. március 1. napjától havonta fizetendő járadék összegét 363.430 (háromszázhatvanháromezer-négy százharminc) Ft-ra leszállítja.

Az alperes által a felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét 441.276 (négy száznegyvennégyezer-kétszázhetvenhat) Ft-ra leszállítja.

Mellőzi az I-IV. r. felperesek kötelezését 100.199 (százezer-százhuszonkilenc) szakértői költség és díj alperes javára történő, és az alperes kötelezését 427.724 (négy százhuszonhétézer-hétszázhuszonnégy) Ft ellátmányból előlegezett szakértői díj állam javára történő megfizetésére.

Megállapítja, hogy 427.724 (négy százhuszonhétézer-hétszázhuszonnégy) Ft szakértői költség az állam terhén marad.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak a Győri Ítéltábla Gazdasági Hivatalának felhívására 579.156 (ötszázhetvenkilencezer-egyszázötvenhat) Ft szakértői díjat.

Megállapítja, hogy a feljegyzett 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A tényállás

[1] Az I-II.r. felperesek házastársak, a IV.r. felperes az első, a III.r. felperes a második közös gyermekük.

[2] A III. r. felperessel fennállt terhessége idején az I. r. felperes terhesgondozását az alperes végezte. A 38. terhességi héten B csoportú Streptococcus (GBS) szűrést végzett a cervixből vett minta alapján. A vizsgálat negatív eredményt adott.

[3] Az I.r. felperes 2016. február 2-án 18.00-tól otthonában magzatvízcsgorgást észlelt. Az alperes ugyanaznap 23.15-kor vette fel szülészeti osztályára. 2016. február 3-án 00.31-kor laborvizsgálathoz mintát vettek az I. r. felperestől, melynek eredménye kóros, kissé ún. balratolt volt. A 08.58-kor végzett következő laborvizsgálat eredménye minimálisan romlott az első vizsgálathoz képest. A 17.08-kor vett minta eredménye további romlást mutatott. Az alperes az idő előtti burokrepedés, majd a lobos laborértékek miatt antibiotikus kezelést alkalmazott: február 2-án 23.20-kor, február 3-án 4.00-kor, 10.30-kor, 14.30-kor és 18.30-kor alkalmanként 1 gr. Ampicillint adagolt intravénásan.

[4] Az I.r. felperesnél a felvételt követően nem jelentkezett megfelelő minőségű, tágító hatású szülőfájás, ezért az alperes február 3-án 12.00-kor – figyelemmel az idő előtti burokrepedésre és az emelkedett lobos értékekre is – oxytocinos fájáserősítést írt elő.

[5] 13.49-kor 4 ml/óra oxytocin infúzió mellett közepesnél renyhébb, rendszereződő méhtevékenységet és a magzatnál jó szívhangokat észleltek. A méhszájstátusz azonban a 12.00-kor észlelt 1 ujjnyihoz képest nem változott és a magzati koponya magasán állt. 14.30-ra a méhszáj 2 ujjnyira tágult. Az alperes ekkor 4 ml/óráról 8 ml/óra emelte az oxytocin adagot. 16.30-kor tovább, 12 ml/óra növelték az oxytocint. Ekkorra 4-5 percenkénti méhtevékenység mellett többszöri átmeneti magzati szívfrekvencia csökkenést észleltek, mely testhelyzetváltozásra lassan rendeződött. A magzat koponyája könnyen kimozdítható volt. 18.17-re a méhszáj 3 ujjnyira tágult. A magzatvíz ezen időpontig tiszta volt. 18.50-kor a CTG ismét magzati szívfrekvencia lassulást jelzett és ekkor már enyhén tingált, friss meconiumos magzatvizet észleltek. A méhszáj még mindig csak 3 ujjnyi volt és a magzati koponya helyzete sem változott. Az alperes orvosa ekkor – a fájásgyengeségre, a 24 órán túli idő előtti burokrepedésre, a magzati koponya változatan státuszára, a magzat bradycardiájára és a meconiumos magzatvízre tekintettel – magzati profilaktikus javallat alapján császármetszés mellett döntött. Az I. r. felperest 19.00-kor szállították a műtőbe.

[6] A III.r. felperest 2016. február 3. napján 19.22-kor emelték ki az anyaméhéből. Apgar értéke 8/9 volt. Orr-garatából közepes mennyiségű meconiummal szennyezett váladék ürült. Kezdetben erőteljesen sírt, majd sírása gyengült, ezért 19.50-kor 2 órán át orrszondás oxigént kapott. Az ekkor elrendelt vérgáz vizsgálat – melynek eredményét 21.40-kor rögzítették – súlyos hypoxiás értékeket adott.

[7] Február 4-én hajnalban a III. r. felperes elszürkült, nem vett levegőt. Többszöri leszívás után és mozgatásra, bőr ingerre rendeződött ugyan a szívműködése és légzése, de még reggel is szürkés volt a színe és bukogatás miatt nem lehetett per os táplálni. 8.00-kor orr-és fülváladékminát vettek mikrobiológiai vizsgálat elvégzése céljából. Bőre napközben is szürkés volt, egy alkalommal apnoét észleltek nála és egyszer tremorozott is. A laborvizsgálat emelkedett hypoxiás enzimértéket mutatott. Február 4-én éjjel és február 5-én hajnalban végtagjai nyirkosak, szürkések voltak, szája elferdült. Február 5-én reggel ismét apnoét

produkált. Hasa puffadt volt, csak kevés anyatej pótlást fogadott el, melyből minimális visszacsorgott.

[8] A kórházi felvételkor az I.r. felperestől levett cervix mintából 2016. február 4-én magas csíraszámú Streptococcus agalactiae tenyésztett ki. Erre tekintettel az alperes az I. r. felperesnél 7 napos időtartamra amoxicillin hatóanyagú antibiotikumterápiát rendelt el. Ugyanezen a napon a III. r. felperes ápolási lapján is rögzítették, hogy „Anyuka cervixéből Streptococcus agalactiae tenyésztett ki 10^{10} -en, orvos1 doktornőnek be lett mondva”.

[9] A III. r. felperest február 5-én 09.10-kor az újszülött részlegről áthelyezték a perinatális intenzív centrumba és itt indítottak 10.00-kor 7 napos Unasynt és Brulamycint tartalmazó antibiotikum terápiát. 13 órától sokat bukott, ezért táplálását leállították és este gyomormosást végeztek, mely során sok váladékot szívtak le.

[10] 2016. február 6-án hajnalban a sápadt-szürke III. r. felperes keze és lába erőteljesen tremorozott, törzsközeli izomzata ferde, arca aszimmetrikus volt. Február 6-án és 7-én csaknem folyamatosan aludt. Bőrszíne még február 7-én is szürkés volt, de ekkorra tremora és a feszeség már megszűnt.

[11] 2016. február 8-án a III. r. felperes irritabilis volt, fejét ferdén tartotta, jobb oldala hátul feszes és duzzadt volt. Ezen a napon validálták a február 4-én levett orrváladékot: abból Klebsiella oxytoca tenyésztett ki 10^2 csíraszámban, mely a korábban választott 7 napos kombinált (Unasyn + Brulamycin) antibiotikum terépiára érzékenynek bizonyult.

[12] Ezt követően további ellátása eseménytelen volt, majd 2016. február 13-án otthonába bocsátották.

[13] A III. r. felperes tüneteit a szülést követő 24-36 óra között elszenvedett stroke vagy HIE (hypoxiás encephalopathia) okozta, melyet a 2016. augusztus 30-án elvégzett natív koponya MR és MR angiographia vizsgálat igazolt. E vizsgálatokon az agyállományban jobb oldalon kiterjedt régi AMC területi vascularis laesio maradványának megfelelő encephalomalatia, összességében $2,5 \times 4 \times 2$ cm nagyságú területen multicystikus, nem térfoglaló jellegű, a liquorral megegyező jelmenetű eltérés ábrázolódott. A törzsdúcok is érintettek voltak, helyükön $2,5 \times 0,7 \times 2$ cm nagyságú, szintén a liquorral megegyező jelű jelzavar volt látható. A parenchyma pusztulással arányosan a jobb oldali oldalkamra tágulatát észlelték.

[14] A III. r. felperesnél a szívás, nyelés, légzés egyensúlya csak későn alakult ki. Hosszú ideig anyatejen, illetve tápszeren élt. Minden darabos étel, elsősorban a fehérjék immunválaszt válthatnak ki nála, mivel nem alakult ki megfelelő immuntoleranciája. Étellergiája nem genetikai eredetű, hanem a szülés körüli események következménye.

[15] A III.r. felperes 2016. október 24- 27. napja, 2016. november 2-8. napja, 2016. november 18-21. napja, 2016. november 23-29. napja és 2017. január 2-13. napja között kórházi ellátásban részesült. 2023. május 25-én bal felső végtagi ínát helyezéssel fogásjavító kézműtétet hajtottak végre nála a Gyermekkorházában, majd 2023. augusztus 14-18 között

ugyanitt rehabilitációs kezeléssorozaton vett részt. A rehabilitáció ideje alatt az I-II. r. felperesek Városban foglaltak szállást, szállásköltségük 119.808,-Ft volt.

[16] Az I-II.r. felperesek a III.r. felperest az alábbi fejlesztésekre vitték:

- 2016.08.11-2018.07.23. között - 103 hét, heti 2 alkalom - DSGM terápia (összesen 824.000,-Ft);
- 2016.10.05-2018.10.26. között – 108 hét, heti 1 alkalom – tornatermi gyógytorna (összesen 378.000,-Ft);
- 2016.10.12-2020.04.01. között – 172 hét, heti 2 alkalom – neuro-hidroterápia (összesen 1.548.000,-Ft);
- 2017.04.12-2019.12.18. között – 4 napos foglalkozásokban 2,66 év alatt évi 4 alkalom – intenzív fejlesztés (összesen 904.400,-Ft);
- 2019.09.02-2020.10.19. között – 60 hét, heti 1 alkalom – otthoni gyógytorna (összesen 240.000,-Ft);
- 2019.08.07-2020.11.30. között – 70 hét, heti 1 alkalom - logopédia (összesen 269.000,-Ft);
- 2020.12.01-2022.09.30. között – 95,5 hét, heti 2 alkalom – logopédia (összesen 668.500,-Ft);
- 2020.08.10-14 között – heti 10 alkalom - Alapítvány1 (összesen 40.700,-Ft);
- 2021.02.01-2022.09.30. között – 19 hónap, heti 2 alkalom – komplex mozgásfejlesztés (összesen 380.000,-Ft);
- 2021.03.19-2021.11.15. között – 8 hónap, kéthetente 1 alkalom – egyéni gyógyúszás (összesen 32.000,-Ft);
- 2021.03.12-2022.09.30. között – 18,5 hónap, heti 1 alkalom – gyógytorna (összesen 370.000,-Ft);
- 2021. 09. 02. – győgyopedagógiai egyéni terápia (5.000,-Ft);
- 2022.09.22-2022.09.30. között – 1 alkalom – craniosacralis terápia (8.000,-Ft);
- 2022.09.17-2022.09.30. között – 2 hét, heti 1 alkalom – lovas terápia (összesen 8.000,-Ft).

[17] A III. r. felperes 2022. október 1-től logopédiai fejlesztésen havi 8 alkalommal (28.000,-Ft), komplex mozgásfejlesztésen havi 8 alkalommal (20.000,-Ft), gyógytornán havi 4 alkalommal (20.000,-Ft), craniosacralis terápián havi 4 alkalommal (32.000,-Ft), lovas terápián havi 4 alkalommal (16.000,-Ft) vett részt.

[18] A rehabilitációs foglalkozásokon a III. r. felperesnek speciális ruhára van szüksége, lábbelije, zoknija gyorsabban elhasználódik. Mozgása általában is egyes ruhadarabjai fokozott igénybevételével jár, ezért háromhavonta 1 pár többlet-cipő, 4-6 többlet felsőruházat vásárlása indokolt. Az I-II.r. felperesnek a többlet-ruhakopás miatt keletkezett költsége 2017.02.03. napjától havi 10.000,-Ft.

[19] A III. r. felperes szállításához gépjármű szükséges és indokolt egyik vagy mindkét szülőjének kísérni is őt. Az I-II.r. felperesek egy Volkswagen Golf típusú 1.968 cm³-es gázolajüzemű gépjárművel szállítják, amelynek átlagfogyasztása a 62/1992. (IV.1.) Korm.

rendelet szerint 6,7 liter/100 km. Az OEP által kilométerenként 21,-Ft utazási költséget térít meg.

[20] A III.r. felperes fejlesztéséhez speciális eszközöket (Huple mozgásfejlesztő, Bilibo mozgásfejlesztő, Togu párna, babzsák fotel, Benergo párnák, bordásfal csúszdával, fészekhinta, mászóalagút, nagylabda, tornaszalagok, súlyzók, szenzoros labda, manipulációs és egyéb fejlesztő játékok, DMO dinamikus szenzomotoros könyök-csukló-kéz ortézis, ortopéd cipők) vásároltak a szülei. Masszázs krém és részben Németországból szállított epilepszia gyógyszer beszerzésére is szükség volt. E termékek megvásárlásával az I-II.r. felpereseknek 2016.08.13-2021.03.31. között 812.102,-Ft kiadása merült fel. 2021. április 1. napjától kezdődően a masszázskrém havi költsége 7.760,-Ft.

[21] A III.r. felperes az egészséges gyermekekhez képest 1 évvel később, 4 éves korára lett szobatiszta. A közgyógyellátás keretében beszerezhető pelenkák felül 2019.02.03-2020.02.03. napja közötti napi egy pelenkát kellett szüleinek megvásárolni, melynek költsége 20.075,-Ft, ugyanezen időszakban a popsitörő költsége 19.176,-Ft, a popsikenőcs költsége pedig 32.796,-Ft volt.

[22] A III. r. felperes maradványtünetként hemi(tetra) paresis spasticában, epilepsiában, West-szindrómában szenved. Mozgásában korlátozott, gyakran elesik, elbotlik a saját lábában. Szinte kizárólag a jobb kezét használja, a bal kéz erős késztetés esetén csak ún. segítő keze. Azon a kezén ujjait önállóan, külön-külön nem tudja mozgatni. 4 éves kora óta szobatiszta, 4,5 éves kora óta ágytiszta. Önállósodás terén várható nála fejlődés, de abban mindig segítségre fog szorulni. Rendszeres gyógytornára, komplex fejlesztésre lesz szüksége állapota szinten tartása miatt. Bal keze kézfunkciót javító műtét után is legfeljebb segítő funkciójú kézzé válhat. 2019 január 14-től 2023 szeptemberéig a helység2i óvoda1ba járt, ahonnan 12 óra körül hazavitték. 2023 szeptembere óta a helység2i Általános Iskola1 tanulója.

[23] A III.r. felperes születését követően az I-II.r. felperesek élettere, szórakozási lehetősége beszűkült. Személyiségükben, életfelfogásukban negatív változás következett be. Kapcsolatuk továbbra is harmonikus, de nem tudnak egymással elegendő minőségi időt tölteni. A IV.r. felperes érzékeli, hogy testvére körül forog a világ, ezért óvó-védő szerepbe kerül, ezzel kompenzálva háttérbe szorítottságát.

[24] Az I. r. felperes végzettsége kertészmérnök és mérnöktanár. Az egyetem elvégzését követően 2010 áprilisától kertészmérnökként dolgozott az A.P.P. Kft-nél. 2010 augusztus 25. napjától a Munkahely1ban szakoktatóként dolgozott 2012. februárjáig, a IV. r. felperessel való várandóssága közepéig. Jövedelme bruttó 203.000,-Ft volt. Azóta nem dolgozik. A végzettsége szerinti átlagkereset 2019-ben havi bruttó 437.901,-Ft, 2020-ban havi bruttó 476.436,-Ft, 2021. évtől havi bruttó 476.436,-Ft volt. A III.r. felperes után havi 25.650,-Ft összegű GYES-t és havi 23.300,-Ft emelt összegű családi pótlékot kap.

A kereset

[25] A felperesek az Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (Ptk.) 2:42-2:43. §-aira, 2:52-2:53. §-aira, 6:48. § (1) bekezdésére, 6:518-6:520. §-aira, 6:522. §-ára, 6:527-6:528. §-aira, 6:531-6:532. §-aira, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. tv. Eütv.) 77. § (3) bekezdésére, 129. § (1)-(2) bekezdéseire és 136. § (1)-(2) bekezdéseire alapított, elsőfokú bíróság által engedélyezetten megváltoztatott kereseti kérelmeikkel kérték

- egyes személyiségi jogaik (I.r., II.r., IV.r. felperesek vonatkozásában a teljes, egész és egészséges családban éléshez való jog; III.r. felperes vonatkozásában az élet, testi épség, egészséghez való jog) megsértésének megállapítását;

- az alperes kötelezését

- az I-II.r. felperesek részére személyenként 13 millió Ft, a III.r. felperes részére 25 millió Ft, a IV.r. felperes részére 6 millió Ft sérelemdíj és ezen összeg után 2016. február 3. napjától járó késedelmi kamat megfizetésére;

- I-II.r. felperesek részére egyetemlegesen

- 18.590.822,-Ft (2016.08.26-2023.11.30.) és ezen összeg után 2020. április 13. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 202.392,-Ft járadék (ápolás, gondozás, kisegítés költsége);

- 3.113.169,-Ft (2016.08.26-2023.11.30.) és ezen összeg után 2020. április 13. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 55.224,-Ft járadék (háztartási többletmunka költsége);

- 5.675.600,-Ft (2016.08.11-2022.02.28.) és ezen összeg után 2019. szeptember 5. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 116.000,-Ft járadék (rehabilitáció költsége);

- 812.102,-Ft (2016.08.13-2021.03.31.) és ezen összeg után 2018. december 7. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 7.760,-Ft járadék (speciális fejlesztő eszközök, gyógyszerek költsége);

- 154.217,-Ft (2019.02.03-2020.05.20.) és ezen összeg után 2019. szeptember 27. napjától járó késedelmi kamat (pelenkázás többletköltsége);

- 500.000,-Ft (2017.02.03-2021.03.31.) és ezen összeg után 2019. március 9. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 10.000,-Ft járadék (ruhakopás többletköltsége);

- 545.317,-Ft (2016.02.07-2022.12.31.) és ezen összeg után 2019. július 21. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 9.873,-Ft járadék (üzemanyag többletköltség);

- 1.910.344,-Ft (2016.02.07-2023.11.30.) és ezen összeg után 2020. január 3. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 29.760,-Ft járadék (kíséretre járó költség);

- 119.808,-Ft és ezen összeg után 2023. augusztus 14. napjától járó késedelmi kamat megfizetésére (rehabilitációra járás szállásköltsége).

- I.r. felperes részére 10.648.570,-Ft (2019.02.03-2021.03.31.) és ezen összeg után 2020. február 2. napjától járó késedelmi kamat és a jövőre nézve havi 422.693,-Ft járadék megfizetésére (jövedelemvesztés).

[26] A felperesek keresetek jogalapja körében arra hivatkoztak, hogy a III.r. felperes egészségkárosodásának oka haemorrhagiás stroke, amely perinatális infekcióra és/vagy a szülés során elszenvedett hypoxiás károsodásra vezethető vissza. Ehhez az vezetett, hogy az alperes több szakmai hibát vétett az I.r. felperes terhesgondozása és szülésvezetése, továbbá a III.r. felperes gyermekgyógyászati ellátása körében.

[27] Sérelmezték, hogy a terhesgondozás során elmulasztotta a rectovaginális mintavételt és a vizelettenyésztést, ezért nem ismerte fel a III. r. felperes GBS fertőzöttségét és nem alkalmazott célzott antibiotikum terápiát. A fel nem ismert fertőzés idő előtti burokrepedéshez és a magzat fertőződéséhez vezetett. A szülésvezetés során az alperes az idő előtti burokrepedést és az éretlen cervixet figyelmen kívül hagyta, nem végzett időben cervixérlelést, oxytocinos fájáskeltést, majd a fájásgyengeség, az elhúzódó szülés, a relatív téraránytalanság és a magzati hypoxia CTG-n mutatózó jelei ellenére fejezte be már február 3-án 00:31 perckor a szülést. Ezek a mulasztások vezettek a magzat haemorrhagiás strokejához, amely következményes agykárosodást okozott.

[28] Felrótták az alperesnek, hogy a III.r. felperes gyermekgyógyászati ellátása során az anyai fertőzésre utaló jelek és az idő előtti burokrepedés ellenére nem vett vérből és/vagy liquorból mintát, nem végzett tenyésztést, és nem kezdett azonnal empirikus antibiotikum terápiát a III. r. felperesnél.

[29] Sérelemdíj iránti igényük indokaként előadták, hogy az I-II. r. felperesek örömmel és tervezetten várták második gyermekük megszületését. Egészséges gyermek felnevelésére készültek és az ezzel együtt járó érzelmileg, fizikailag, anyagilag kiegyensúlyozott boldog és harmonikus családi életre. A III. r. felperes azonban olyan súlyos és maradandó egészségkárosodást szenvedett, amely a család, mint egység, és a család tagjai, mint egyének mindennapi életére, jövőképre, lehetőségeire és életvitelére is alapvető kihatással volt, van és lesz a jövőben is. A III. r. felperes egészségi állapotából adódóan állandó felügyeletre, ellátásra szorul. Folyamatos ellátása, orvosi kezelése, fejlesztése érzelmi, fizikai és anyagi helytállást igényel az I-II. r. felperestől. A III. r. felperes valószínűsíthetően soha nem fog teljes életet élni, mindvégig mások támogatására, segítségére fog szorulni mozgás-, és értelmi korlátozottsága miatt. A VI. r. felperesre is jelentős mértékben kihat öccse egészségkárosodása. Nincs egészséges testvére, és a családnak a III. r. felperes igényeit kell szem előtt tartania, ezért ő háttérbe szorult és szorul, a szülőknek nem jut rá annyi idejük, amennyit igényelne és megérdemelne.

[30] A III. r. felperes ápolásával, gondozásával, rehabilitációjával kapcsolatos káraik megtérítését arra alapítottnan kérték, hogy a III. r. felperes minden tekintetben speciális ellátást, ápolást, gondozást igényel, otthoni és intézményi fejlesztése is szükséges. Egészségkárosodása nem csupán önellátása körében, hanem a háztartásban is többlet-feladatokat generál, melyek elvégzése többletfeladatot jelent szüleinek. Az ápolás-gondozás körében kifejtett többlet-humán erő ráfordítás pénzben kifejezhető ellenértékét a mindenkori garantált bérminimum óradíj összegét alapul véve határozták meg arra hivatkozással, hogy a III. r. felperes ápolás-gondozása olyan speciális tevékenységet, illetve felkészültséget igényel, amelyet alapvetően szakképzettséggel rendelkező személyek tudnak csak ellátni. Álláspontjuk alátámasztására hivatkoztak a Kúria Pfv.III.20.200/2016/4. számú döntésére.

[31] A háztartási tevékenység körében kifejtett többlet-humánerő ráfordítás pénzben kifejezhető ellenértékét a mindenkori minimál óradíj összegét alapulvéve határozták meg.

[32] A III. r. felperes rehabilitációját elősegítő gyógyászati segédeszközök és a fejlesztéséhez szükséges egyéb eszközök vételárát, valamint a rehabilitációs kezelések, a kezelésekre történő utazások és a kíséret humánerő ráfordítás költségét is követelték.

[33] Mivel a III. r. felperes az egészséges gyermekeknél 1,3 évvel később vált szobatisztává, a pelenkázás egy évi költségét is érvényesítették.

[34] Előadták, hogy a III. r. felperes nem tud egyedül öltözni, de még segíteni sem tudja bal karjával az öltöztetés folyamatát, ezért a ruhái hamarabb kopnak el, mert felvételkor gyakran megnyúlnak és kiszakadnak. Bal oldali paresise miatt húzza a bal lábát, emiatt a lábbelik is gyakorta kilyukadnak az orruknál. Így 3 havonta egy többlet cipőt és 4-6 többlet felsőt (bodyk, pólók, pulóverek, ingek vagy mellények) kell vásárolni a számára.

[35] A felperesek előadták, úgy tervezték, az I. r. felperes a III. r. felperes 3. életévét követően kertészmérnökként fog dolgozni. A III. r. felperes egészségkárosodása miatt azonban ez a terv meghíúsult, minden idejét gyermeke ápolása-gondozása és fejlesztése emésztí fel. Jövedelemvesztésének kiindulási alapját a kertészmérnök munkakör átlagkeresetében határozták meg a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2016-ra vonatkozó statisztikai adatai alapján, 2017-től a KSH által megállapított évi bruttó átlagkereset növekedés százalékos mértékével valorizálva, a társadalombiztosítási járulékkal, a gyermekgondozást segítő ellátással és az emelt összegű és az alap családi pótlék különbözetével csökkentve.

[36] Előadták, hogy a III. r. felperest a II. r. felperes munkáltatójának tulajdonát képező Volkswagen Golf típusú 1968 cm³ hengerűrtartalmú, gázolajüzemű gépjárművel szállították és szállítják. A közlekedési költséget a NAV által megadott fogyasztási norma és üzemanyag árak alapulvételével számították ki.

[37] A kíséret többlet-humánerő ráfordítás pénzben kifejezhető ellenértékét a mindenkori minimál óradíj összegét alapulvéve határozták meg.

Az ellenkérelem

[38] Az alperes ellenkérelmében a keresetek elutasítását kérte.

[39] Arra hivatkozott, hogy a GBS szűrést a szabályoknak megfelelően végezte, de egyébként az sem igazolt, hogy az idő előtti burokrepedést a fertőzés okozta. Kiemelte, hogy a burokrepedést követően antibiotikumos kezelést alkalmazott. Állította, a császármetszés elvégzése csak 2016. február 3-án 18:38 után vált szükségessé, de azonnali császármetszésnek még ekkor sem volt indikációja, mert a magzati szívhangok a műtőbe szállításig már rendeződtek. Álláspontja szerint az újszülött III. r. felperes CRP vizsgálati lelete alapján a szepszis, a koponya UH lelet alapján pedig az asphyxia okozta agyvérzés is kizárható.

[40] A keresetek jogalapjának megállapítása esetére a sérelemdíj iránti igényt I.-II.r. felperes vonatkozásában 4-4 millió forintig, III.r. felperes vonatkozásában 8 millió forintig, IV.r. felperes vonatkozásában 1,5 millió forintig elismerte.

[41] Vitatta a felperesek által megjelölt ápolással-gondozással, háztartási kisegítéssel töltött időtartamot és az ápolás-gondozás garantált bérminimummal számított költségét. A felperesek által részletezett rehabilitációs kezelések, az ezekre elszámolt kísérő igénybevételeivel felmerült költségek és a segédeszközök igénybevételeinek indokoltságát csak részben ismerte el és eltúlzottnak ítélte a pelenka és többletruha költségét. Állította, hogy az I. r. felperes részmunkaidőben (4-6 órás munkára) tudna munkát végezni a III. r. felperes ellátása mellett.

A keresetváltoztatás

[42] A felperesek 2023. szeptember 17-én 140. sorszám alatt a sérelemdíj összegére vonatkozó keresetváltoztatás iránti kérelmet terjesztettek elő. Ebben sérelemdíj iránti keresetüket felemelték: az I-II. r. felperesek javára személyenként 26.000.000,-Ft, a III. r. felperes javára 50.000.000,-Ft, a IV. r. felperes javára 12.000.000,-Ft sérelemdíj megfizetésére kérték az alperes kötelezését.

[43] Keresetváltoztatás iránti kérelmükben a Ptk. 6:534. §-ára hivatkozással azt kérték, hogy a bíróság a káreseményt követően beállt jelentős értékviszonyváltozásra tekintettel a sérelemdíjak összegét az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyok szerint állapítsa meg. Előadták, hogy a kereset indításakor nem tudhatták, hogy az infláció 2022-től jelentősen emelkedni fog. Az ugyanis 2017-2020-ig csak évi 2-3%-os, 2021-ben 5,1 %-os volt. 2022-ben azonban már 14,5 %-ra, 2023. év augusztusáig pedig 16,4%-ra emelkedett. Így a kár bekövetkezésétől az I. fokú ítélet várható meghozataláig hozzávetőleg 50%-os mértékű a hivatalos infláció, de a lakosságot általában érintő kiadások (élelmiszer, energia, lakhatási szolgáltatások stb.) 2016. év óta több. mint 100%-kal emelkedtek. Álláspontjuk szerint a keresetváltoztatást az elsőfokú ítélet meghozataláig bármikor eszközölhetik, figyelemmel arra, hogy nincs olyan konkrét esemény, amelyhez a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (a továbbiakban: Pp.) 217. § (1) bekezdése szerinti 15 napos határidő rendelhető lenne.

[44] Az elsőfokú bíróság 146. számú végzésével engedélyezte a keresetváltoztatást és e keresetváltoztatással érintett részben elrendelte a perfelvétel kiegészítését. Ezt követően 154. számú végzésével megváltoztatta 146. számú végzését és hiánypótlást rendelt el a 140. keresetváltoztatás kapcsán, majd 160. számú végzésével a 140. számú keresetváltoztatást visszautasította.

[45] A visszautasítást azzal indokolta, hogy a keresetváltoztatás engedélyezése iránti kérelem nem felel meg a Pp. 217.§-ában foglaltaknak, mert nem tartalmazza a keresetváltoztatás alapjául állított új tényről történő tudomásszerzés időpontját és módját.

[46] Kitért arra, hogy az értékviszonyváltozás és az infláció egymást nem teljesen fedő fogalmak: az infláció eredményeként következik be az értékviszonyváltozás. Az infláció tehát

egy tény, az értékviszonyok változása pedig több tény (benne az infláció) együttes hatásaként alakul ki. A keresetváltoztatáshoz a Pp. új tényt és ezzel közvetlen okozati összefüggésben álló új tényállítást követel meg. Mivel azonban az infláció és az értékviszonyváltozás is folyamatosan létező tényezők, egyik sem új tény. Csak bizonyos mértékű infláció és bizonyos mértékű értékviszonyváltozás tekinthető új ténynek. Mivel az infláció és az értékviszonyváltozás folyamatosan zajló események az ezekről való tudomásszerzés időpontja nem határozható meg. A tudomásszerzés időpontjának megjelölését azonban a Pp. megköveteli, amiből az a következtetés adódik, hogy keresetváltoztatás alapjául általánosan megjelölt tény nem szolgálhat. A keresetváltoztatás alapját tehát csak az adott időszakra vonatkozó infláció, mint új tény képezheti. Az adott évi infláció mértékéről való tudomásszerzés (vélelmezhető) időpontja pedig megállapítható.

Az elsőfokú bíróság döntése és indokai

[47] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette az I. r., II. r., a IV. r. felperesek egészséges családban éléshez való jogát, a III. r. felperes testi épséghez, egészséghez való jogát azzal, hogy nem akadályozta meg I. r. felperes elhúzódó szülését, III. r. felperes egészségi állapotát a megszületésekor nem értékelte megfelelően, késedelmesen kezdte meg fertőzése miatt szükséges antibiotikus kezelését és ennek következtében III. r. felperes egészségkárosodást szenvedett.

[48] Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I-II. felpereseknek 15 napon belül személyenként 13.000.000,-Ft, a III. r. felperesnek 25.000.000,-Ft, a IV. r. felperesnek pedig 6.000.000,-Ft sérelemdíjat és ezen összegek után az ítélethirdetéstől számítva a kifizetés napjáig az adott félévre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő késedelmi kamatot.

[49] Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg I. és II. r. felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 27.264.057,-Ft-ot és ezen összegből 191.309,-Ft után 2016. 07. 10. napjától, 852.840,-Ft után 2016. 10. 10. napjától, 1.590,-Ft után 2016. 11. 04. napjától, 80.000,-Ft után 2016. 12. 02. napjától, 3.300,-Ft után 2016. 12. 08. napjától, 3.500,-Ft után 2017. 01. 13. napjától, 60.000,-Ft után 2017. 01. 15. napjától, 824.000,-Ft után 2017. 02. 01. napjától, 1.290,-Ft után 2017. 03. 04. napjától, 1.590,-Ft után 2017. 03. 23. napjától, 12.800,-Ft után 2017. 04. 03. napjától, 6.000,-Ft után 2017. 05. 01. napjától, 5.000,-Ft után 2017. 05. 10. napjától, 23.000,-Ft után 2017. 06. 10. napjától, 2.480.774,-Ft után 2017. 06. 25. napjától, 50.000,-Ft után 2017. 09. 01. napjától, 15.000,-Ft után 2017. 10. 15. napjától, 378.000,-Ft után 2017. 10. 16. napjától, 1.590,-Ft után 2017. 10. 26. napjától, 3.580,-Ft után 2018. 02. 08. napjától, 98.622,-Ft után 2018. 02. 24. napjától, 2.261.101,-Ft után 2018. 06. 25. napjától, 1.548.000,-Ft után 2018. 07. 07. napjától, 904.400,-Ft után 2018. 08. 10. napjától, 7.690,-Ft után 2019. 03. 14. napjától, 2.990,-Ft után 2019. 04. 04. napjától, 2.203.300,-Ft után 2019. 06. 25. napjától, 72.047,-Ft után 2019. 07. 25. napjától, 240.000,-Ft után 2020. 03. 26. napjától, 269.000,-Ft után 2020. 04. 03. napjától, 2.348.167,-Ft után 2020. 06. 25. napjától, 40.700,-Ft után 2020. 08. 10. napjától, 850.000,-Ft után 2020. 10. 10. napjától, 2.370.370,-Ft után 2021. 06. 25. napjától, 32.000,-Ft után 2021. augusztus 17. napjától, 5.000,-Ft után 2021. 09. 02. napjától, 668.500,-Ft után 2021. 10. 13. napjától, 380.000,-Ft után 2021. 12. 01. napjától, 370.000,-Ft után 2021. 12. 21. napjától, 2.266.413,-Ft után 2022. 06. 25. napjától, 8.000,-Ft után 2022. 09. 22. napjától, 8.000,-Ft után 2022. 09. 28. napjától, 1.972.000,-Ft után 2023. 05. 25. napjától, 2.716.867,-Ft után 2023. 06. 25. napjától,

119.808,-Ft után 2023. 08. 14. napjától, 505.919,-Ft után 2024. 01. 25. napjától a kifizetés napjáig az adott félre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő késedelmi kamatot.

[50] Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg I. és II. r. felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 2024. március 1. napjától kezdődően minden hónap 10. napjáig előre esedékesen havi 378.963,-Ft járadékot.

[51] Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül I. r. felperesnek 20.762.546,-Ft-ot és ezen összegből 3.460.897,-Ft után 2019. 07. 10. napjától, 16.609.584,-Ft után 2021. 12. 25. napjától, 692.065,-Ft után 2024. 01. 25. napjától a kifizetés napjáig az adott félre a félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő késedelmi kamatot, továbbá 2024. március 1. napjától kezdődően minden hónap 10. napjáig előre esedékesen havi 346.033,-Ft járadékot.

[52] Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

[53] Megállapította, hogy 1.500.000,-Ft eljárási illeték a Magyar Állam terhén marad. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 427.724,-Ft szakértői költséget és díjat a Magyar Államnak a Győri Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására. Kötelezte az I-IV. r. felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg alperesnek 15 napon belül 100.199,-Ft szakértői költséget és díjat. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg I-IV. r. felpereseknek 15 napon belül 5.696.072,-Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltséget. Kimondta, hogy ezt meghaladóan peres felek maguk viselik az eljárás során felmerült költségeiket.

[54] Ítélete indokolásában rámutatott arra, hogy az egészségügyi szolgáltató ellátásával kapcsolatos kártérítési (személyiségi jogi) perekben az Eütv. 77.§ (3) bekezdésére hivatkozással kialakult bírósági gyakorlat szerint nem az ellátási/tájékoztatási hiányosságokra hivatkozó felperesek bizonyítási kötelezettsége az ellátási/tájékoztatási hiányosságok bizonyítása, hanem az alperesnek kell bizonyítania azt, hogy ellátása a szakmai szabályok szerinti gondossággal történt (ún. kimentési bizonyítás).

[55] A szakvélemény, annak kiegészítése és a szakértő és szakkonzultánsok személyes meghallgatása alapján megállapította, hogy az I.r. felperes terhesgondozását az alperes a 2016. évben a hazai gyakorlat és irányadó szakmai anyagok alapján az elvárható szakmai gondosság szerint végezte. Az I.r. felperes intézményi felvételekor a szükséges rutin-vizsgálatokat és szülészeti tennivalókat az aktuális szakmai elvárásoknak megfelelően elvégezték. Az alperes a 38. terhességi héten cervixből vett mintát a GBS-szűréshez, a mintát a 2016-ban irányadó szakmai gyakorlatnak megfelelő módon vették le és megfelelően értékelték: az eredmény negatív lett. 2016-ban a rectovaginalis mintavétel elmaradása nem volt szakmai hiba. Ezért az anyai GBS fertőzés a szülést megelőzően és a szülés alatt nem volt ismert, így az I.r. felperesnek a terhesség során nem volt indokolt célzott antibiotikum adása.

[56] Utóbb az alperes a szakmai szabályoknak megfelelően felismerte és megkezdte az anya GBS fertőzőttségének antibiotikumos kezelését is.

[57] Megállapította ugyanakkor, hogy a szülést aktívabb módon kellett volna levezetni, mert 6 órával a burokrepedés után sem voltak jó minőségű szülőfájások. El kellett volna kezdeni a ballonkatéterrel történő méhnyakérlelést, majd fájásgyengeség esetén az intravénás fájáskeltést. Felvételkor észlelték ugyan a nem szülésérett méhszájat, de annak érlelését nem kezdték el, késve állították fel a fájásgyengeség diagnózisát, az intravénás fájáserősítést is jelentős késéssel kezdték meg, így a szülés nem haladt a kívánt mértékben. A hüvelyben lévő kórokozók egyre progrediáló intrauterin magzati fertőződést okoztak, ez rontotta a magzat anyagcseréjét, így császármetszés volt szükséges. Gyorsabb lefolyású szülés valószínűleg csökkentette volna a magzati infectio progresszióját és súlyosságát, könnyebbé tette volna a magzatnak az extrauterin élethez való alkalmazkodását.

[58] Az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy a III. r. felperest a szülés során kapott oxigénre, a születéskori pH-értékre tekintettel megszületése után azonnal sürgősségi részlegen kellett volna elhelyezni. Mivel az I.r. felperesnél fennállt a GBS-fertőzés, a III. r. felperesnél a szokásos fül-orr-torok leoltáson túl vér és liquor leoltás, illetve az orr-torok ismételt leoltása is szükséges lett volna, különös tekintettel állapotromlására. Fel kellett volna ismerni a fertőzöttséget és meg kellett volna kezdeni az antibiotikus kezelést. A második éjszaka eseményeire és a 2016. február 5-én bekövetkezett állapotromlásra tekintettel ismételten fennállt a sürgősségi részlegre való helyezése. Mivel az alperes a kezeléseket késve kezdte meg, a III.r. felperes az oxigénhiány és a fertőzés miatt érelzáródásos stroke-ot szenvedett el, melynek következménye jelenlegi állapota. Megfelelő ellátás esetén nagyobb esélye lett volna elkerülni a tartós és súlyos károsodást.

[59] Kifejtette, hogy a III.r. felperes családtagjai (I.r., II.r. és IV.r. felperesek) személyiségi joga – a III.r. felperes egészségkárosodásának következtében – az egészséges családban éléshez való jog körében sérült. A „családban éléshez való jog” további jelzőkkel való ellátását indokolatlannak és értelemzavarónak tartotta: a négy felperes – III.r. felperes egészségkárosodása ellenére – teljes és egyben egész családban él. Az alperesi szakmai hiányosságok nem a felperesi család teljességét/egységét érintették, hanem azt, hogy a családtagok családban élése egészségben folyhat-e. A III.r. felperes személyiségi joga az alperesi ellátás szakmai hiányai következtében a testi épséghez, egészséghez való jog körében sérült. Élethez való joga nem sérült. Mindezek alapján megállapította, hogy az alperes azzal, hogy nem akadályozta meg I.r. felperes elhúzódó szülését, III.r. felperes egészségi állapotát megszületésekor nem értékelte megfelelően és késedelmesen kezdte meg a fertőzés miatt szükséges antibiotikus kezelést, megsértette a III.r. felperes testi épséghez, egészséghez való jogát, továbbá az I.r., II.r. és IV.r. felperes egészséges családban éléshez való jogát. Ezt meghaladóan a felperesek személyiségi jogsértés megállapítására vonatkozó követelését elutasította.

[60] Kiemelte, hogy a sérelemdíj a bekövetkezett hátrányt nem reparálja, a pénzben ki nem fejezhető sérelem helyett a sérelmet szenvedett részére az élet más területén nyújt vagyoni előnyt, ezáltal próbálja mintegy „kiegyenlíteni” az elszenvedett és pénzben nem kifejezhető hátrányt. Az egészségkárosodást szenvedett gyermek állapotához kapcsolódó sérelemdíj alapja egyrészt a hozzátartozók életének, társadalmi beilleszkedésének a sérült gyermekre tekintettel bekövetkező elnehezülése, másrészt a sérült gyermek ápolásának, gondozásának a hozzátartozókra, azok személyiségére, egészségére gyakorolt hatása.

[61] Rámutatott, hogy a III.r. felperes egészségkárosodása egész családja életét megváltoztatta. Ellátását, gondozását az I-II.r. felperes biztosítja, akiknek életüket is át kellett alakítaniuk azért, hogy meg tudjanak felelni gyermekük többlet gondozási-ápolási igényeinek. Mindez az I-II.r. felperes másra fordítható idejét, energiáját vonta el, és gyermekük egészségi állapota pszichés állapotukat is megterhelte. A IV.r. felperes sérelme abban áll, hogy testvére egészségkárosodása miatt a szokásosnál jobban háttérbe került: a szülők energiája, ideje nem egyszerűen megoszlik a gyermekek között, hanem – természetesen – a több gondoskodást igénylő III. r. felperesre jóval több figyelem jut. Köztudomású, hogy ilyen sérüléssel élő testvér jelentős mértékben hátrányosan befolyásolja a testvér – részben csak később kialakuló – személyiségét, életvitelét.

[62] A felperesek értékviszonyok változására való hivatkozását a sérelemdíj összegének meghatározása során vette figyelembe. Megállapította, a sérelemdíj a III.r. felperes születésének időpontjában esedékes, és utalt arra, hogy azóta az értékviszonyok jelentősen megváltoztak, amely változást a jogsértéstől számított, a Ptk.6:48.§-ában meghatározott mértékű késedelmi kamat sem képes kompenzálni. Ezért a sérelemdíj összegének meghatározásakor a Ptk. 6:534.§ (1) bekezdés alapján nem a 2016-os, hanem az ítélelhozatalkori értékviszonyokat, és azt vette alapul, hogy a felperesek életét mennyiben változtatta meg a III.r. felperes egészségkárosodása.

[63] A felperesek kártérítési igényét a Ptk. 6:522. § (1) – (2) bekezdései alapján bírálta el.

[64] Az ápolás-gondozás-kisegítés szükséges időtartamát – miután a perben kirendelt szakértő erre nem tudott véleményt adni – mérlegeléssel határozta meg a III. r. felperes egyéves koráig napi 8 órában, a 2017.02.04-2021.11.15. közötti időszakban napi 5 órában, 2021.11.16. napjától pedig – figyelemmel az I.r. felperes személyes meghallgatására is – napi 3,5 órában. A kártérítés összegét a minimálbér alapulvételével számította ki, utalva arra, hogy az ápolás-gondozás-kisegítés körében megjelölt tevékenységek egyike sem kötött középfokú végzettséghez vagy szakképzettséghez, azokat a gyermeküket nevelő szülők végzettségtől függetlenül el tudják/el képesek látni. Ennek megfelelően az ápolás-gondozás-kisegítés költségét az alábbiak szerint állapította meg:

- 2016.08.26-2016.12.31. között (106x8 óra; 639,-Ft/óra) 541.872,-Ft;
 - 2017.01.01-2017.02.03. között (22x8 óra; 733,-Ft/óra) 129.008,-Ft;
 - 2017.02.04-2017.12.31. között (331x5 óra; 733,-Ft/óra) 1.213.115,-Ft;
 - 2018.01.01-2018.12.31. között (365x5 óra; 794,-Ft/óra) 1.449.050,-Ft;
 - 2019.01.01-2019.12.31. között (365x5 óra; 857,-Ft/óra) 1.564.025,-Ft;
 - 2020.01.01-2021.01.31. között (396x5 óra; 926,-Ft/óra) 1.833.480,-Ft;
 - 2021.02.01-2021.11.15. között (289x5 óra; 963,-Ft/óra) 1.391.535,-Ft
 - 2021.11.16-2021.12.31. között (45x3,5 óra; 963,-Ft/óra) 151.672,-Ft;
 - 2022.01.01-2022.12.31. között (365x3,5 óra; 1.150,-Ft/óra) 1.469.125,-Ft;
 - 2023.01.01-2023.11.30. között (333x3,5 óra; 1.334,-Ft/óra) 1.554.777-Ft;
 - 2023.12.01-2024.02.29. között (91x3,5 óra;1.534,-Ft/óra) 488.579,-Ft.
- A 2016.08.26-2024.02.29. közötti időszakban összesen 11.786.238,-Ft.

[65] Megállapította, hogy a III. r. felperes ápolása-gondozása a jövőben is indokolt. Ennek időszükségletét a döntéshozatalkor rendelkezésre álló adatok alapján határozta meg napi 3,5 órában, és az alperest ezen a jogcímen 2024. március 1. napjától kezdődően (30x3,5 óra; 1.534,-Ft/óra) havi 161.070,-Ft járadék megfizetésére kötelezte.

[66] A háztartási többletmunka szükséges időtartamát is mérlegeléssel határozta meg a 2016.08.26-2018.02.03. közötti időszakban (a III.r. felperes kétéves koráig) napi 1,5 órában, 2018.02.04. napjától pedig napi 1 órában. Ennek megfelelően, a minimálbért alapul véve

- 2016.08.26-2016.12.31. között (106x1,5 óra; 639,-Ft/óra) 101.601,-Ft;
- 2017.01.01-2017.12.31. között (353x1,5 óra; 733,-Ft/óra) 388.123,-Ft;
- 2018.01.01-2018.02.03. között (34x1,5 óra; 794,-Ft/óra) 40.494,-Ft;
- 2018.02.04-2018.12.31. között (331x1 óra; 794,-Ft/óra) 262.814 ,-Ft;
- 2019.01.01-2019.12.31. között (365x1 óra; 857,-Ft/óra) 311.948,-Ft;
- 2020.01.01-2021.01.31. között (396x1 óra; 926,-Ft/óra) 366.696,-Ft;
- 2021.02.01-2021.12.31. között (334x1 óra; 963,-Ft/óra) 321.642,-Ft
- 2022.01.01-2022.12.31. között (365x1 óra; 1.150,-Ft/óra) 419.750,-Ft;
- 2023.01.01-2023.11.30. között (333x1 óra; 1.334,-Ft/óra) 444.222,-Ft;
- 2023.12.01-2024.02.29. között (91x1 óra;1.534,-Ft/óra) 139.594,-Ft

összesen (2016.08.26-2024.02.29. között) 2.796.884,-Ft megfizetésére kötelezte az alperest.

[67] Mivel a háztartási többletmunka a jövőben is indokolt, napi 1 órával és a minimálbérrel számolva 2024. március 1. napjától kezdődően (30x1 óra; 1.534,-Ft/óra) havi 46.020,-Ft járadékot állapított meg az alperes terhére.

[68] A rehabilitáció költségével kapcsolatban utalt arra, hogy az alperes elismerte, hogy a III.r. felperes a kereset szerinti kezeléseken részt vett és elfogadta azok költségét is, csak néhány foglalkozás szükségességét vitatta. Kiemelte, hogy a szakvélemény és annak kiegészítése megállapította a felperesek által megjelölt kezelések indokoltságát, ezért a 2022. szeptember 30. napjáig felmerült 5.675.600,-Ft rehabilitációs költség megfizetésére kötelezte az alperest. Idézte a szakvélemény kiegészítését, mely szerint a logopédia, a komplex mozgásfejlesztés, a gyógytorna, a craniosacralis terápia és a lovasterápia a jövőben is indokolt lesz a III.r. felperes állapotának javítása érdekében, ezért 2022. október 1. napjától rehabilitációs kezelések költségeként (logopédia havi 8 alkalom – 28.000,-Ft; komplex mozgásfejlesztés havi 8 alkalom – 20.000,-Ft; gyógytorna havi 4 alkalom – 20.000,-Ft; craniosacralis terápia havi 4 alkalom – 32.000,-Ft; lovas terápia havi 4 alkalom – 16.000,-Ft) összesen havi 116.000,-Ft (az ítélelhozatal napjáig 1.972.000,-Ft) megfizetésére is kötelezte az alperest. Mivel a logopédia, a komplex mozgásfejlesztés, a gyógytorna, a craniosacralis terápia és a lovasterápia a szakvélemény alapján a jövőben is indokolt, 2024. március 1. napjától kezdődően havi 116.000,-Ft járadékban marasztalta az alperest.

[69] Rögzítette, hogy a szakvélemény és annak kiegészítése alapján a felperesek által felsorolt segédeszközök használata, a szakorvosi javaslatra alkalmazott gyógyszerek

alkalmazása indokolt volt, és a masszázskrém élethosszig való indokoltsága is igazolt. Az I-II.r. felperesnek a keresetlevélben megjelölt fejlesztő eszközök, gyógyszerek vonatkozásában 2021. március 31. napjáig összesen 377.542,-Ft költsége merült fel. Ehhez járul a masszázskrém költsége (55,5 hónapra) 2016.08.13-2021.03.31. között 430.680,-Ft.

[70] 2021. április 1. napjától masszázskrém költségeként havi 7.760,-Ft kiadás merült fel. Ez a költség az ítélethozatal napjáig (2024. február 29. napjáig) összesen 271.600,-Ft. A masszázskrém használata a jövőben is indokolt. Ennek költségét 2024. március 1. napjától kezdődően havi 7.760,-Ft-ban állapította meg.

[71] Mivel a III.r. felperes 3 éves kora helyett 4 éves korára lett szobatiszta, egy évvel tovább volt szüksége pelenkára, popsitörlőre és popsikenőcsre. A közgyógyellátásra beszerezhető napi 4 pelenka nem volt elegendő, legalább napi +1 pelenkára volt szükség. A 2019.02.03-2020.02.03. napja közötti időszakra napi egy pelenka (költsége 55,-Ft) költsége 20.075,-Ft, a popsitörlő (1.598,-Ft/hó) költsége 19.176,-Ft, a popsikenőcs (2.733,-Ft/hó) költsége 32.796,-Ft. Ezért az I-II.r. felperesek e jogcímen előterjesztett igénye 72.047,-Ft összegben alapos.

[72] A III.r. felperes egészségi állapota és a ruhakopás közötti okozati összefüggést nem vizsgálta, mivel a felperesi tényállítást e körben az alperes nem vitatta. A többlétszükséglet mértékét és annak költségét – egyéb adat hiányában – mérlegeléssel állapította meg, utalva arra, hogy a III.r. felperes mozgása egyes ruhadarabok fokozott igénybevételével jár, ezért nem tekintett eltúlzottnak háromhavonta 1 többlet-cipőt, 4-6 többlet felsőruházatot, és elfogadta a felperesek által megjelölt havi 10.000,-Ft többletköltséget. Megállapította, hogy az I-II.r. felperesnek többlet-ruhakopás miatt 2017.02.03-2024.02.29. között (85 hónap, 10.000,-Ft/hónap) 850.000,-Ft kiadása merült fel. Ez a költség a III.r. felperes egészségi állapota miatt a jövőben is felmerül, ezért az alperest az I-II.r. felperes javára 2024. március 1. napjától többlet-ruhakopás költségeként havi 10.000,-Ft járadék megfizetésére kötelezte.

[73] Az I.r. felperes előadását alapul véve megállapította, hogy a III.r. felperes csak délelőttönként járt óvodába, ezért, valamint a III.r. felperes egészségi állapotával kapcsolatos egyéb elfoglaltságok (fejlesztések, rehabilitációs kezelések) miatt még részmunkaidőben sem tud elhelyezkedni. Jövedelemvesztesége nem saját döntésére, hanem arra vezethető vissza, hogy több időt kell gyermekével töltenie. A jövedelemveszteség meghatározása során az 1/2006. (V.22.) PK vélemény rendelkezéseit alkalmazta. Az I.r. felperes tervezett visszatérése előtti havi jövedelmét a felperesek által meghatározott kertészmérnöki átlagkeresetet alapul véve számolta ki, utalva arra, hogy azt az alperes nem vitatta. Megállapította, hogy az I.r. felperes jövedelme 2019.02.03-2019.12.31. között havi bruttó 437.901,-Ft, 2020-tól pedig havi bruttó 476.435,-Ft lett volna, melyet 18,5% társadalombiztosítási járulékkal, a gyermekgondozást segítő ellátás nettó 25.650,-Ft összegével, továbbá az emelt összegű és az alap családi pótlék különbségének 11.000,-Ft-os összegével csökkentett. E számítás alapján az I.r. felperes jövedelemveszteségének összegét 2019-ben 3.460.897,-Ft-ban, 2020-tól 2023-ig évi 4.152.396,-Ft-ban, 2024. év első két hónapjára 692.065,-Ft-ban határozta meg. (2019.02.03-2024.02.29. napja között összesen 20.762.546,-Ft)

[74] Kifejtette, hogy az I.r. felperes 2024. március 1. napjától – mindaddig, amíg a III.r. felperes egészségkárosodása miatt részmunkaidőben sem tud elhelyezkedni – havi 346.033,- Ft jövedelemveszteség miatti járadékra jogosult.

[75] Az üzemanyag többletköltség megállapításakor azt vette figyelembe, hogy a szakvélemény szerint a felperesek által megjelölt összes rehabilitációs kezelés indokolt volt. A III.r. felperes kezelésekre szállításához – egészségügyi állapota, az utazások gyakorisága és a távolság miatt – indokolt volt gépjármű igénybevétele. A felperesek által használt Volkswagen Golf típusú 1.968 cm³-es, gázolajüzemű gépjármű átlagfogyasztása a 60/1992 (IV.1.) Korm. rendelet szerint 6,7 liter/100 km. A felperesek által meghatározott – és az alperes által nem vitatott – gázolaj ár 2016-ban 333,-Ft/liter, 2017-ben 361,-Ft/liter, 2018-ban 396,-Ft/liter, 2019-ben 403,-Ft/liter, 2020-ban 380,-Ft/liter volt. Az alperes által ugyancsak nem vitatott kezelések kapcsán megtett távolság 2016-ban 8.575 km, 2017-ben 11.785 km, 2018-ban 5.280 km, 2019-ben 2.580 km, 2020-ban 3.068 km volt. Mindezek alapján az I-II.r. felperesek üzemanyagköltsége

- 2016-ban ($333 \times 6,7 \times 8575 / 100 =$) 191.309,-Ft;
- 2017-ben ($361 \times 6,7 \times 11.785 / 100 =$) 285.044,-Ft;
- 2018-ban ($396 \times 6,7 \times 5.280 / 100 =$) 140.105,-Ft;
- 2019-ben ($403 \times 6,7 \times 2580 / 100 =$) 69.663,-Ft;
- 2020-ban 2020.11.30-ig ($380 \times 6,7 \times 3068 / 100 =$) 78.111,-Ft volt.

[76] Ezen összegeket az OEP által megfizetett 21,-Ft/km költségtámogatás 291.675,-Ft összegben csökkenti, ezért az alperes az I-II.r. felperesek javára üzemanyagköltség címén 2016-2020.11.30. között 472.557,-Ft megfizetésére köteles.

[77] 2020 december 1. napjától 2022. december 31-ig a 2020. decembert megelőző három évben megtett távolságból (10.928 km) képzett havi átlagos távolsággal (312 km) és a 2020-ra alkalmazott gázolaj-átlaggal (380,- Ft/liter) számította az üzemanyagköltséget 198.588,-Ft-ban, utalva arra, hogy az alperes ezt a számítási módot sem vitatta. A költségből levont 163.800,-Ft ($312 \times 21 \times 25$) költségtámogatást, így az I-II.r. felperesek üzemanyagköltségét 2020.12.01-2022.12.31. között 34.788,-Ft-ban határozta meg.

[78] 2023. január 1. napjától is 312 km átlag távolság és a 2023. januári gázolaj ár (713,- Ft/liter) alkalmazásával számította ki az üzemanyagköltséget: a 2023.01.01-2024.02.29. közötti időszakra 208.628,-Ft-ban ($\{14 \times (312 \times 6,7 \times 713 / 100)\}$), csökkentve ($312 \times 21 \times 14 =$) 91.728,-Ft költségtámogatással (116.900,-Ft). Ugyanezzel a számítási móddal a 2024. március 1. napjától járó járadék összegét 8.353,-Ft-ban ($312 \times 6,7 \times 713 / 100 - 312 \times 21$) állapította meg

[79] A kíséretre járó költséget vizsgálatonként 60 perc alapulvételével számította. Elfogadta, hogy a gyermek 3 éves koráig a Városra történt utazások két fő kísérőt indokoltak. A felperesek által 2020 december 1. napjától a megelőző három évben kísérettel töltött időből (679 óra) képezett havi átlagos időtartamot (19,4 óra) arra hivatkozással fogadta el, hogy az alperes ezt a számítási módot sem vitatta.

[80] Ennek megfelelően az I-II.r. felperesek kísérettel kapcsolatos költségét:

-2016.08.26-2016.12.31. között (273 óra; 639,-Ft/óra) 174.447,-Ft;
-2017.01.01-2017.12.31. között (508 óra; 733,-Ft/óra) 372.364,-Ft;
-2018.01.01-2018.12.31. között (347óra; 794,-Ft/óra) 275.518,-Ft;
-2019.01.01-2019.12.31. között (192 óra; 857,-Ft/óra) 164.544,-Ft;
-2020.01.01-2020.11.30. között (140 óra; 926,-Ft/óra) 129.640,-Ft;
-2020.12.01-2021.01.31. között (2x19,4 óra, 926,-Ft/óra) 35.929,-Ft;
-2021.02.01-2021.12.31. között (11x19,4 óra; 963,-Ft/óra) 205.502,-Ft;
-2022.01.01-2022.12.31. között (12x19,4 óra; 1.150,-Ft/óra) 267.720,-Ft;
-2023.01.01-2023.12.31. között (12x19,4 óra; 1.334,-Ft/óra),-310.555,-Ft;
-2024.01.01-2024.02.29. között (2x19,4 óra;1.534,-Ft/óra) 59.519,-Ft
-2016.08.26-2024.02.29. között 1.995.738,-Ft-ban állapította meg.

[81] Ugyanezzel a számítási móddal a 2024. március 1. napjától járó járadék összege (19,4x1.534=) 29.760,-Ft.

[82] A III. r. felperes fogásjavító kézműtétet követő rehabilitációs kezelésének idején felmerült 119.808,-Ft szállásköltséget és 2023. augusztus 14. napjától járó késedelmi kamatát arra hivatkozással ítélte meg, hogy azt az alperes nem vitatta.

[83] Összesítve az alperest kártérítés jogcímén kötelezte:

- az I-II.r. felperesnek, mint egyetemleges jogosultaknak

- ápolás-gondozás-kisegítés költségeként 11.786.238,-Ft (2016.08.26-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 161.070,-Ft járadék,
- háztartási többletmunka költségeként 2.796.884,-Ft (2016.08.26-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 46.020,-Ft járadék,
- rehabilitáció költségeként 7.647.600,-Ft (2016.08.11-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 116.000,-Ft járadék,
- speciális fejlesztő eszközök, gyógyszerek költségeként 1.079.822,-Ft (2016.08.13-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 7.760,-Ft,
- pelenkázás többletköltségeként 72.047,-Ft (2019.02.03-2020.02.03.),
- ruhakopás többletköltségeként 850.000,-Ft (2017.02.03.-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 10.000,-Ft járadék,
- rehabilitációra utazás üzemanyagköltségeként 624.245,-Ft (2016.02.07-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 8.353,-Ft járadék,
- rehabilitációra kísérés költségeként 1.995.738,-Ft (2016.08.26-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 29.760,-Ft járadék,

- rehabilitációra járás szállásköltségeként 119.808,-Ft;

- az I.r. felperesnek

- jövedelemveszteség jogcímén bruttó 20.762.546,-Ft (2019.02.03-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi bruttó 346.033,-Ft járadék megfizetésére.

[84] Rögzítette, hogy az I-II.r. felperesek a már esedékessé vált követelések után középarányos időponttól érvényesítettek késedelmi kamatot. Kifejtette, ez leegyszerűsítés: csak abban az esetben számítható, ha az egyes, különböző időpontokban esedékessé váló követelések azonos összegűek: matematikailag akkor eredményez a középarányos időponttól megállapított kamat azonos (közel azonos) eredményt az egyes követelések esedékességétől számított kamattal. A felperesek javára megállapított összegek egymástól többé-kevésbé eltérő összegek, így a hagyományos középarányos időponttal történő számítás nem alkalmazható. Ezért a keresettől eltérő egyszerűsítést alkalmazott: az időszakra érvényesített követeléseket járadékkövetelés formájában megfogalmazott követeléseknek tekintette (az egyes havi összegek esedékessége az adott hónap 10. napja) és azok összegeit évente összevonva határozott meg középarányos időpontot. Ahol ez a számítási egyszerűsítés sem volt alkalmazható (II.3. rehabilitáció költsége 2016.08.11-2020.09.30. közötti időszakban, speciális eszközök költsége 2016.08.13-2021.03.31. közötti időszakban), ott – egyéb jogszabályi felhatalmazás hiányában - az eseti kezelések, vásárlások költségének kifizetésétől számított késedelmi kamatot, az időszakra vonatkozó kezelések, masszázskrém vásárlása esetén a megjelölt kezelési, vásárlási időtartamok vonatkozásában számolt külön-külön középarányos időpontot.

A fellebbezések

[85] Az ítélettel szemben a felperesek és az alperes is fellebbezést terjesztettek elő.

[86] A felperesek elsődleges fellebbezésükben a keresetváltoztatást a sérelemdíj vonatkozásában elutasító végzés megváltoztatását, a keresetváltoztatás engedélyezését, majd az ítélet sérelemdíjra vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatásával kérték az alperes kötelezését az I-II. r. felperesek javára személyenként 26.000.000,-Ft, a III. r. felperes javára 50.000.000,-Ft, a IV. r.felperes javára 12.000.000,-Ft sérelemdíj és ezen összegek után az I. fokú ítélet meghozatalától (2024.02.22. napjától) a Ptk. 6:48. (1) bekezdése szerint számított a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatának megfizetésére.

[87] Elsődleges fellebbezési kérelmükben kérték továbbá az I-II. r. felperesek javára a 2016. augusztus 26. napjától 2023. november 30. napjáig terjedő időszakra ápolás-gondozás-kisegítés címén megítélt marasztalási összeg 18.590.822,-Ft-ra, a háztartási többlet-humánérő ráfordítás címén megítélt marasztalási összeg 3.113.169,-Ft-ra, ezen összegek és 2020. április 13. napjától a kifizetés napjáig a Ptk. 6:48. (1) bekezdése szerinti törvényes középarányos késedelmi kamataira, valamint az ugyanezen címen megítélt járadék összegének 2023. december 1. napjától havi 202.392,-Ft-ra és 55.224,- Ft-ra történő felemelését.

[88] Másodlagos fellebbezési kérelmükben az ítélet sérelemdíjra vonatkozó rendelkezéseinek részbeni megváltoztatását akként kérték, hogy az elsőfokú ítélet szerinti sérelemdíjak után az ítéltábla 2016. február 03. napjától kötelezze az alperest a Ptk. 6:48. (1) bekezdése szerint számított a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű törvényes késedelmi kamatának megfizetésére.

[89] Harmadlagos fellebbezési kérelmük az ítélet sérelemdíjra vonatkozó rendelkezéseinek Pp. 381. §-a alapján történő hatályon kívül helyezésére és e körben az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozathozatalra történő utasítására irányult.

[90] Másod- és harmadlagos fellebbezési kérelmeik az ápolás-gondozás-kisegítés és a háztartási többlet-humán erő ráfordítás címen megítélt marasztalási összeg felemelésére is irányultak az elsődleges fellebbezési kérelemmel azonos tartalommal.

[91] Elsődleges és harmadlagos fellebbezési kérelmükben kifejtették, hogy a Pp. 365. § (2) bekezdésének b) pontja szerint a keresetváltoztatást elutasító végzés ellen külön fellebbezésnek nem volt helye, az, mint egyoldalú kérelmet elutasító, pervezető végzés a Pp. 365. § (3) bekezdése szerint az ítélet elleni fellebbezésben támadható.

[92] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság 154. és a 160. szám alatti, a sérelemdíj iránti követelés vonatkozásában előterjesztett keresetváltoztatási kérelmet (140. sorszámú irat) elutasító végzése jogszabálysértő. A keresetváltoztatást ugyanis 146. sorszám alatti végzésében engedélyezte a bíróság és el is rendelte a kiegészítő perfelvételt. Azzal érveltek, hogy a Pp. 357. (1) bekezdése alapján a bíróság – a (2) bekezdésben foglalt kivételekkel – a saját határozatához abban a perben, amelyben azt hozta a határozat kihirdetésétől, ennek hiányában a közléstől kezdve kötve van. A keresetváltoztatást engedélyező 146. sorszám alatti végzés nem tartozik a (2) bekezdés alá tartozó kivételek alá, mert nem pervezető és nem is egyoldalú kérelmet elutasító, ezért a kérelmet engedélyező végzéshez a bíróság kötve volt, jogszerűen tehát nem hozhatta volna meg sem a 154., sem pedig a 160. sorszám alatti végzést.

[93] A keresetváltoztatás visszautasításának indokát is vitatták. Állították, hogy nem csak olyan tények léteznek, amelyek bekövetkezése egy konkrét időponthoz köthető, hanem olyanok is, amelyek folyamatosan változnak, mint például az ár- és értékviszonyok. Az új tény ez esetben nem a magasabb összeg, hanem az infláció miatt bekövetkezett jelentős ár- és értékviszony változás. Ha ezt nem veszi figyelembe a bíróság, akkor megsérti a teljes kártérítés elvét. A kereset benyújtásakor a határozott kereseti kérelem követelménye okán a károkozaskor fennálló ár- és értékviszonyok, valamint a kár bekövetkezésének időpontjára irányadó bírói gyakorlat alapján határozták meg a követelésüket. Ha ezen nem tudnak változtatni, akkor nem az ítélethozatalkor, hanem a kereset 2016-os indításakor ár- és értékviszonyok alapján kiszámított sérelemdíjat lehet csak megítélni, ami ellentétes a sérelemdíj megállapításánál is irányadó teljes kártérítés elvével. Önkényesnek ítélték az elsőfokú bíróság azon levezetését, miszerint egy évnél rövidebb időt nem lehet figyelembe venni, ugyanis az élet produkálhat olyan helyzetet, amikor akár fél éven belül is magas infláció következik be. A perjogi szabályok szerint a kereset benyújtásakor csak a Ptk. 6:532. §-a szerinti követelés terjeszthető elő, ugyanis az értékviszony változása a jövőben és az ítélethozatal időpontja egy olyan jövőbeli ismeretlen esemény, amely nem teszi lehetővé a kereset benyújtásakor a Ptk. 6:534. szerinti követelés előterjesztését. Ezért a kereset

megváltoztatása nélkül a bíróság nincs abban az esetben, hogy az ítélethozatalkori értékviszonyok alapján hozzon ítéletet, kivéve, ha a felperesi kereseti követelés a kárkori ár- és értékviszonyokhoz képest jelentősen eltúlzott mértékben volt meghatározva. Példaként hivatkoztak a Debreceni Ítéltábla egy végzésére, amelyben az megváltoztatta a Miskolci Törvényszék azonos tárgyban beadott felperesi keresetváltoztatását elutasító végzését és engedélyezte a keresetváltoztatást, figyelmen kívül hagyva a 15 napos határidőt, a kiterjesztő értelmezést előtérbe helyezve.

[94] A keresetváltoztatás megengedése esetére előadták, hogy az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíjak alacsonyok, az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyoknak nem felelnek meg. 5 olyan ítéltáblai ítéletet csatoltak, melyek álláspontjuk szerint alátámasztják – elsődleges vagy másodlagos fellebbezési kérelmük szerinti – magasabb sérelemdíj iránti igényük alaposságát.

[95] Vitatták az ápolás-gondozással kapcsolatban azt az ítéleti megállapítást, hogy a megjelölt tevékenységek egyike sem kötött középfokú végzettséghez, középfokú szakképzettséghez, ezért nem a garantált bérminimum, hanem a minimálbér alapulvételével kell a díjat számítani. Arra hivatkoztak, hogy a gyermeket nevelő szülők alapvetően egészséges gyermekeket nevelnek, így olyan speciális szaktudást nem kell megtanulniuk és elsajátítaniuk, amely egy beteg gyermek ellátásához szükséges. Utaltak Kúria általuk már hivatkozott Pfv.III.20.200/2016/4. számú ítéletének azon megállapítására, hogy a beteg gyermek gondozása szaktevékenységnek minősül, így nem a minimálbér, hanem a bérminimum képezheti a számítás alapját.

[96] Azt nem sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság mérlegeléssel állapította meg a háztartási többletmunka időtartamát, de a mérlegelést megalapozatlannak ítélték. Arra is hivatkoztak, hogy az ítélet indokolást sem tartalmaz arra nézve, hogy a keresetben 2 éves korig megjelölt 1,6 óra ráfordítás helyett miért 1,5 órát állapított meg a bíróság, és 2018.02.03. napjától az általuk érvényesített 1,2 óra ráfordítás helyett miért 1 órát látott megalapozottnak. Előadták, hogy a követelés nem eltúlzott, amit igazol a csekély mértékű leszállítás is. Az a tény, hogy senki nem mérte a tevékenységeket pontosan, nem jelenti azt, hogy a felperesi időmeghatározás túlzó.

[97] Az alperes elsődleges fellebbezése az ítélet Pp. 381. §-a alapján történő hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult.

[98] Másodlagosan a Pp. 383. (2) bekezdése alapján a sérelemdíj, az ápolási-gondozás-kisegítés, háztartási többletköltség, rehabilitáció többletköltsége, közlekedési (üzemanyag és kíséret) többletköltség, valamint I. r. felperes jövedelemvesztesége és jövedelempótló járadéka tekintetében az ítélet részbeni megváltoztatását kérte. Az I-II. r. felperes javára megállapított sérelemdíj személyenkénti 6.000.000,-Ft-ra, a III. r. felperes javára megállapított sérelemdíj 10.000.000 Ft-ra, a IV. r. felperes javára megállapított sérelemdíj 2.000.000,-Ft-ra, az ápolási-gondozás-kisegítés többletköltségét a 2016. augusztus 26-2024.02.29. közötti időszakra 5.882.996,-Ft-ra és ennek 2020. április 13. napjától fizetendő kamataira, a járadék összegét 2024.03.01. napjától 46.020,-Ft-ra, a háztartási többletmunka költségét a 2016. augusztus 26-2024.02.29. közötti időszakra 1.432.999,-Ft-ra, a járadék

összegét 2024. március 1-től 11.505,-Ft-ra, a rehabilitáció költségét a 2024. február 29. napjáig tartó időszakra 408.000,-Ft-ra, a járadék összegét 2024. március 1-től 24.000,-Ft-ra, az I. r. felperes jövedelemveszteségét 2021. évre 3.979.379,-Ft-ra, az üzemanyag többletköltségét a 2020.december 1. napjától 2024. február 29-ig terjedő időszakra 56.624,-Ft-ra, a járadék összegét 2024. március 1-től 2.040,-Ft-ra a kíséret többletköltségét a 2020.december 1. napjától 2024. február 29-ig terjedő időszakra 127.459,-Ft-ra, a járadék összegét 2024. március 1-től 4.295,-Ft-ra kértre leszállítani azzal, hogy az ápolás-gondozás-kisegítés és háztartási többletmunka címén megítélt járadékot csak 2026. február 3-ig ítélje meg a bíróság, az I. r. felperes jövedelemveszteség iránti igényét pedig 2021. december 15. napjától utasítsa el.

[99] Elsődleges fellebbezési kérelmében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság aggályos, ellentmondásos, az okirati bizonyítékokkal és a szakirodalommal ellentmondásos szakértői véleményre alapította döntését, és alperesi indítvány ellenére nem rendelt ki új szakértőt, emiatt az ítélet nem megalapozott, az elsőfokú eljárás megismétlése szükséges.

[100] Állította, hogy téves az az ítéleti megállapítás, mely szerint az I.r. felperesnél elhúzódó szülésvezetésre került sor és a III. r. felperes jelenlegi állapotát is ellentmondásos, önmagával és a tényekkel ellentétes szakértői véleményre alapítottan állapította meg. Előadta, hogy az idő előtti burokpedés esetére vonatkozó szakmai protokoll egyértelmű és e protokollnak megfelelően járt el. Mivel nem volt infectiora utaló jel, a várakozó álláspont elfogadható volt. Sérelmezte, hogy a szakvélemények ezzel ellentétes megállapításait fogadta el az elsőfokú bíróság.

[101] A III. r. felperes állapotára vonatkozó megállapításokat is ellentétesnek találta az okirati bizonyítékokkal. Idézte szakértő4 szakkonzulens, aki rögzítette, hogy a gyermek 10 éves koráig látható előre, milyen tevékenységekben segítségre fog szorulni, de legalább 10 éves koráig minden önellátási területen (öltözés, étkezés, tisztálkodás, W.C használat) segítségre fog szorulni. Ehhez képest a Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Korai Fejlesztő 2019.01.28. napján készített értékelő lapjában az szerepel, hogy az étkezés során kanállal önállóan eszik, pohárból iszik, az öltözködésben együttműködő, vetkőzésben önálló. Azt nem vitatta, hogy a III. r. felperes valamilyen szinten segítségre szorul, de kérte figyelembe venni, hogy a Gyermekkorházban 2022.10.24.-én elvégzett bal oldali Vulpius műtét és a 2023.05.25. bal felső végtagi ínát helyezések után állapota javult. Bal keze ugyan továbbra is segítő kéz, de azt egyre sikeresebben használja. Vitatta azt a szakkonzulens által tett észrevételt is, hogy „egy kézfunkciót javító műtét legfeljebb a gyermek kéztartását korrigálhatja, de izomerejét nem képes befolyásolni. A bal keze legfeljebb egy segítő kéz funkciójú kézzé válhat, de teljes értékű kéz nem lesz”. Arra is rámutatott, hogy a III. r. felperes nem sérült gyermekek oktatására szakosodott iskolába jár, a testnevelés alól nincs felmentve, képes biciklizni, ezért nem lehet olyan súlyos állapotban, melyet az ítélet indoklás [7], [50], [53] és [54] bekezdései rögzítenek.

[102] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság rögzítette azon álláspontját, hogy az ápolás-gondozás-kisegítés, valamint a háztartási többlet időtartamának meghatározása szakkérdés, mégis mérlegeléssel határozta meg az időtartamokat. E hiányosság másodfokú eljárásban történő kiküszöbölésére nem látott lehetőséget, ezért is kérte az ítélet hatályon kívül helyezését.

[103] Másodlagos fellebbezésében a sérelemdíjak leszállítását arra hivatkozással kérte, hogy azok rendkívül eltűzottak. Azt nem vitatta, hogy a III. r. felperes egészségkárosodást szenvedett az alperesi ellátás során, de előadta, hogy a gyermek integrált iskolába jár, a testnevelés órák alól sincs felmentve, ezért olyan súlyos egészségkárosodásról nem beszélhetünk, amely ilyen mértékű sérelemdíj megítélését indokolná. Sem az állított jogsértés súlya, sem a felróhatóság mértéke, sem pedig a jogsértésnek a sértettre és a környezetre gyakorolt hatása nem teszi indokolttá a keresettel igényelt sérelemdíjat. A bírói gyakorlat sokkal súlyosabb állapotú – a családra sokkal nagyobb terhet jelentő – gyermekek esetében sem ítél meg ilyen mértékű sérelemdíjat.

[104] Az ápolás-gondozás körében kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság által mérlegeléssel megállapított időtartamoktól eltérően a III. r. felperes 0-3 éves korában 2 óra, 3 éves kortól 2023.08.31-ig (óvodás időszak) 2 és fél óra és 2023.09.01. napjától a gyermek 10 éves koráig 1 óra időtartamban határozza meg a szükséges időtartamot.

[105] Hivatkozott egy hasonló tárgyú perben szakértő⁹ szakkonzulens által adott véleményre, és ez, valamint a Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és a Gyermekkórház¹ már hivatkozott, a III. r. felperes állapotát rögzítő iratai alapján is eltűzottnak tartotta a mérlegeléssel meghatározott 1 éves korig napi 8 óra, majd a 2017.02.04-2021.11.15. között a napi 5 óra, 2021.11.16 napjától pedig 3,5 óra időtartamot.

[106] Arra is hivatkozott, hogy szakértő⁸ szakértő véleménye szerint a 6 és fél évesen vizsgált gyermek esetében kb. 10 éves életkoráig látják előre azt, milyen tevékenységeket, mennyiben képes elvégezni. Ennél távolabbi életkorra szakértői megállapítás nem tehető. Ha és amennyiben szakértőileg nem lehet 10 éves kor utáni életkorra szakértői megállapítást tenni, úgy felmerül az a kérdés, hogy a bíróság mire alapította azt a megállapítását, hogy az ápolási-gondozás-kisegítés a rendelkezésre álló adatok alapján a jövőben is indokolt, és mi alapján határozta ezt meg 3,5 óra időtartamban.

[107] A háztartási többletmunka költsége kapcsán is eltűzottnak tartotta a bírói mérlegeléssel meghatározott 2 éves korig napi 1,5 óra, az ezt követő időponttól pedig 1 óra időtartamot. A III. r. felperes 2 éves koráig 1 óra, 2 éves korától 2023.08.31-ig (óvodás időszak) fél óra, 2023.09.01. napjától a gyermek 10 éves koráig 15 perc időtartamban kérte azt meghatározni.

[108] A rehabilitációval kapcsolatos költségek közül a heti 1 logopédia és a heti 1 komplex fejlesztést meghaladóan ezen a jogcímen előterjesztett kereseti kérelem elutasítását kérte. Fenntartva a 2023. október 10. napján kelt beadványában foglaltakat, a kiegészítő szakvéleményt továbbra is kiegészítésre szorulóknak ítélte avonatközásban, hogy az egyes terápiák folytatása meddig indokolt. Újfennt hivatkozott a Gyermekkórház¹ 2023.08.18-án kelt zárójelentésére, mely nem tartalmazza azon terápiák igénybevételét, melyeket felperesek előterjesztettek, mert azon jelenlegi fejlesztésként az óvodában heti 2x45 perc gyógytorna, 1 logopédia, 1 kognitív fejlesztés, illetve magánellátásban 1x csoportos alapozó terápia, 1 logopédia és 1 úszás szerepel. Erre alapítva vitatta a craniosacralis terápia és a lovas terápia szükségességét, indokoltságát. A zárójelentésben rögzítettek életszerűnek tartotta arra hivatkozva, hogy a felperesi igényekkel számolva semmilyen délutáni elfoglaltságra nem

lenne idő, különösen, ha ehhez a bírói mérlegelés alapján az ápolási-gondozás-kisegítésre megállapított 3,5 órás időtartamot is elfogadja a bíróság.

[109] Az I. r. felperes jövedelemveszteségével kapcsolatban előadta, hogy a III. r. felperes óvodai nevelése mellett I. r. felperesnek már lehetősége lett volna részmunkaidőben dolgozni. Hivatkozott tanúl tanúvallomására, amely szerint I-II. rendű felpereseknek családi vállalkozása van. Előadta, hogy 2024. március 13. napján rákeresett az interneten a "Felperes1 helység2 kertészmérnök" szóösszetételre, majd március 17-én a internetesportall.hu oldalra. A találatok szerint az I. r. felperes a cég1Kft.-nél a "G"-t képviseli, a internetesportall.hu honlapon pedig projektvezetőként, termékmenedzserként került feltüntetésre. Arra hivatkozott, hogy ez az új tény, miszerint az I. r. felperes a családi cégben tevékenységet végez, az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására, és a Pp. 373.§ (2) bekezdése alapján – amennyiben nem fogadja el jóhiszeműen az I. r. felperes nyilatkozatát – rá nézve a jövedelemveszteséget pótló járadék tekintetében kedvezőbb ítéletet eredményezhetett volna. Ezért kérte, hogy az ítéltábla az új tény állítását a Pp. 373.§ (2) bekezdése alapján vegye figyelembe a fellebbezés elbírálása során. A Pp. 374.§ (3) bekezdése alapján utólagos bizonyítási indítványt is előterjesztett a NEA megkeresésére arra vonatkozóan, hogy az I. r. felperesnek van-e bejelentett munkahelye, ha igen, mikortól, hány órában van bejelentve. Kérte nyilatkoztatni a II. r. felperest, hogy a referenciái között feltüntetett munkákat (így a helység2i, helység3i, helység4i munkák) ki és mikor végezte.

[110] A feltehető munkavégzésre tekintettel a jövedelemveszteséget pótló járadék igény elutasítását kérte 2021.12.15. napjától.

[111] Üzemanyag többletköltségre vonatkozó másodlagos fellebbezését arra alapozta, hogy fellebbezést nyújtott be a rehabilitáció többletköltsége tekintetében is. Az ott kifogásolt rehabilitációs foglalkozások üzemanyag többletköltsége iránti keresetet kérte elutasítani. Kiemelte, hogy iratellenes az elsőfokú bíróság azon ítéleti megállapítása, miszerint az éves üzemanyag átlagárát nem vitatta, mert a 8. számú keresetváltoztatással kapcsolatos ellenkérelmében kifejezetten egyrészt úgy nyilatkozott, hogy a 2020. év december 1. napjától számított átlag km-t vitatja, figyelemmel arra, hogy ezek orvosi ellátás, rehabilitáció címen kerültek előterjesztésre, így valamennyi megjelenés kimunkálható, másrészt a felperes 2023-ban érvényes 713,- Ft/liter gázolaj ár januárban volt érvényes, de az már februárra jelentősen csökkent, ezért a 624,-Ft/l árat tartotta elfogadhatónak. Mindezek alapján üzemanyag többletköltség címen heti 1 logopédia és heti 1 komplex fejlesztéshez igazodó távolsággal és 624,-Ft/l üzemanyag átlagárral kérte számolni a költséget.

[112] A rehabilitáció többletköltsége tekintetében előterjesztett fellebbezéséhez fűzött indokokra utalva a kíséréssel felmerült többletköltségét is vitatta. Ezen indokok mellett arra is kitért, hogy eltúlzott a bíróság által meghatározott alkalmankénti 60 perces várakozási, öltöztetési idő is. Ezzel számolva ugyanis semmilyen délutáni elfoglaltságra nem maradna már idő. Alkalmanként 20 perc várakozási, vizsgálati, öltözési időtartamot fogadott el, ezt meghaladóan az ezen a jogcímen előterjesztett kereseti kérelem elutasítását kérte.

[113] A felek és a beavatkozó nem terjesztettek elő fellebbezési ellenkérelmet.

Az ítéltábla döntése és indokai

[114] Az ítéltábla rögzíti, hogy sem a felperesek, sem az alperes nem támadta fellebbezéssel az elsőfokú ítélet speciális fejlesztő eszközök, pelenka, ruhakopás, szállás, a 2020. november 30. napjáig járó üzemanyag, az I. r. felperes 2019. február 3. napja és 2021. december 14. napja közötti időszakra eső jövedelemkiesése és a 2022. szeptember 30. napjáig meghatározott rehabilitációs kezelések és a kísérés költségének összegére vonatkozó rendelkezéseit. Ezért az ítéltábla a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján e költségek felmerültét, esedékességét és összegét nem bírálta felül.

[115] Az ítéletet a fellebbezési kérelmek korlátai között felülvizsgálva megállapította, hogy az alperes fellebbezése kis részben alapos, a felperesek fellebbezései alaptalanok.

[116] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást az ápolás-gondozás-kisegítés és a háztartási kisegítő költsége megfizetésére irányuló kereseti kérelmek kivételével az egyéb – fellebbezéssel érintett – kereseti kérelmeket érintően a szükséges körben lefolytatta, a megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetést levonva állapította meg, hogy az alperes megsértette az I. r., II. r., a IV. r. felperesek egészséges családban éléshez való jogát, a III. r. felperes testi épséghez, egészséghez való jogát, és az alperes felelősségét a felpereseket ért károkért és hátrányokért, továbbá megalapozottan határozta meg a felpereseknek járó sérelemíj, az I-II. r. felpereseknek 2022. október 1. napjától járó rehabilitációs kezelési és kíséresi költségek és az I. r. felperesnek 2021. december 15. napjától járó jövedelemveszteség összegét, de részben tévesen határozta meg az I-II. r. felpereseket 2020. december 1. napjától megillető üzemanyag költség összegét.

[117] Az elsőfokú bíróság az ápolás-gondozás-kisegítés és a háztartási többletmunka időtartamát mérlegeléssel állapította meg. Az ítéltábla osztotta az alperes azon álláspontját, hogy az ápolás-gondozás-kisegítés és a háztartási többletmunka költségének alapjául szolgáló tevékenységek időszükségletének meghatározása szakkérdés, majd a másodfokú eljárás keretei között a Pp. 369.§ (3) bekezdés b) pontja alapján – a felperesek indítványának helyt adva – szakértői bizonyítást folytatott le és az így kiegészített bizonyítás alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság e költségeket az indokoltnál részben magasabb összegben határozta meg.

Az alperes szakmai szabályszegése

[118] A Pp. már felhívott 370. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a Pp-ben meghatározott kivételekkel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a Pp. 371. § (1) bekezdés a)–d) pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak.

[119] Az ítéltábla megállapította, hogy a felperesek követelésének jogalapját, és azt is csupán a szülésvezetésre vonatkozó részében csak az alperes elsődleges fellebbezési kérelme érintette és az alperes e fellebbezési kérelmében kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezését kérte a Pp. 381. §-a alapján, a szakvélemény aggályosságára hivatkozással.

[120] Az ítéltábla elsődlegesen arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében több felróható mulasztást rótt az alperes terhére: a szülésvezetés és az újszülöttellátás során is feltárt a III. r. felperes agyi károsodásával okozati összefüggésben álló szakmai és gondossági hibát.

[121] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a III.r. felperes a szülés körül átesett valamilyen mértékű oxigénhiányos állapoton (hypoxián), születésekor anyagcseréje feltételezhetően már kóros lehetett és a szülés után több mint 2 órával mért Astrup-értékek súlyos hypoxiás értékeket mutattak. Ezért a halmozott relatív rizikó események (születési anamnézis, Astrup, egyéb laborok, klinikai állapota) és a folyamat dinamikája alapján intenzív centrumban kellett volna elhelyezni, de erre késve került sor. Megállapította továbbá, hogy a III. r. felperes agykárosodásának meghatározó oka a fertőzés fennállása mellett a gyermekgyógyászati ellátás hiányossága volt. Amennyiben a szükséges antibiotikum terápiát a súlyos infekcióra utaló klinikai tünetek észlelésekor megkezdték volna, úgy nagyobb esélye lett volna elkerülni a tartós és súlyos agyi károsodást.

[122] Az alperes elsődleges fellebbezésében – bár az ítélet hatályon kívül helyezését kérte – az elsőfokú bíróság által a gyermekgyógyászati ellátás körében terhére rótt ezen mulasztásokat nem támadta.

[123] A gyermekgyógyászati ellátás során elkövetett – és az alperes által a fellebbezésében nem vitatott – mulasztások önmagukban is megalapozzák az alperes felelősségét. Mivel azonban a per tárgya az alperes teljes ellátási folyamata volt, az ítéltábla vizsgálta, hogy a szülésvezetésre vonatkozóan lefolytatott bizonyítás szenved-e olyan hibában, mely indokolhatja az ítélet Pp. 381. §-a szerinti hatályon kívül helyezését.

[124] Az alperes azzal, hogy kizárólag az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte, azt juttatta

kifejezésre, hogy a jogalapot illetően az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatára nem tart igényt, mert álláspontja szerint az elsőfokú eljárásban történt eljárási szabálysértés – amit a szülésvezetést érintően a bizonyítás szakértői vélemény aggályosságának megszüntetéséhez szükséges kiegészítésének elmulasztásában jelölt meg – a másodfokú eljárásban nem küszöbölhető ki. E fellebbezési kérelemre figyelemmel az ítéltábla a szülésvezetésre vonatkozóan kizárólag azt vizsgálhatta, az elsőfokú eljárásban történt-e olyan, az ügy érdemi eldöntésére kiható, a másodfokú eljárásban észszerűen nem orvosolható eljárási szabálysértés, amely szükségessé teszi az elsőfokú eljárás megismétlését.

[125] Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt – azt összevetve a rendelkezésre álló további bizonyítékokkal – aggálytalannak ítéelve hozta meg ítéletét. Az alperes a fellebbezésében nem a szakvélemény külön mérlegelést nem igénylő, nyilvánvaló, a szakvéleményt e minőségétől megfosztó hibájára, hiányosságára, a szakértői bizonyítás szabályainak (a szakvélemény beszerzésére, perben való felhasználására vonatkozó eljárási rendelkezéseknek) a megsértésére hivatkozott, hanem az elsőfokú bíróság szakértői véleményen alapuló következtetései helyességét, így a bíróság értékelési, mérlegelési tevékenységét támadta. Ez a mérlegelési tevékenység azonban nem az eljárásjogi, hanem az anyagi jogi felülbírálat körében vizsgálható és bírálható felül, megváltoztatásra (is) irányuló

fellebbezési kérelem esetén. Az aggályosság megállapíthatósága esetén ugyancsak a másodfokú bíróság anyagi jogi felülbírálati jogkörének gyakorlásához tartozik az állásfoglalás abban a kérdésben, hogy a perben releváns kérdések eldöntése igényli-e, és milyen körben a szakértői vélemény korrekcióját, a hiba kiküszöbölését. Amennyiben pedig ez a kérdés a fellebbezési kérelem kereteire figyelemmel felvethető, és arra a válasz igenlő, úgy általában a szakvélemény másodfokú eljárásban történő kiegészítésének, a szakértő másodfokú eljárásban történő meghallgatásának nincs akadálya, végső esetben pedig a Pp. 384. § (2) bekezdés b) pontja alapján történhet meg az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése. A szakvélemény tartalmi aggályosságával jellemezhető esetekben tehát a Pp. 381. §-a szerinti hatályon kívül helyezésnek nem kizárólag az egyik feltétele, a lényeges eljárási szabálysértés hiányzik, hanem egy további feltétel, a másodfokú eljárásban való orvosolhatatlanság is (BDT2023.4672).

[126] Az alperes a jogalapot érintően az anyagi jogi felülbírálatra nem tett indítványt, nem kérte az ítélet megváltoztatását.

[127] A Pp. 382. §-a szerint, ha a fél az ítélet megváltoztatására irányuló kérelem nélkül kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezését kérte, és fellebbezése megalapozatlan, a másodfokú bíróság ítéletével – az ügy érdemét érintve – az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

[128] A fentiekre tekintettel – egyrészt, mert az alperes az újszülött ellátással kapcsolatos ítéleti megállapításokat nem vitatta, másrészt mert a szülésvezetés megfelelőségére vezetett bizonyítás nem szenved a Pp. 381. §-ának alkalmazását indokló hibában, így e vonatkozásban az elsőfokú ítélet helybenhagyásának van helye – az ítéltábla megállapította, hogy az alperes jogalapot érintő fellebbezése nem alapos. A felperesek a jogalap vonatkozásában rájuk háruló bizonyítási feladatukat teljesítették, az okozati összefüggés fennállását sikeresen bizonyították.

A III. r. felperes egészségi állapota

[129] Az alperes elsődleges és másodlagos fellebbezése is támadta az elsőfokú bíróság III. r. felperes egészségi állapotát rögzítő megállapításait. Mindkét fellebbezési kérelme a megállapítások alapját képező szakvéleményt vitatta, elsődlegesen annak hiányosságai miatt az ítélet Pp. 381. §-a szerinti hatályon kívül helyezését, másodlagosan – a sérelemdíj és egyes kárigények összecszerűsége vitatása körében – annak aggályossága miatt az ítélet megváltoztatását kérve.

[130] A Pp. 381.§-a szerinti hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelem kapcsán az ítéltábla – indokai megismétlése nélkül – visszautal az alperes elsődleges fellebbezése jogalapot érintő részének alaptalansága vonatkozásában adott indokolására.

[131] Másodlagos, az elsőfokú ítélet megváltoztatása iránti kérelmében az alperes a III. r. felperes ítélet meghozatalának időpontjára kialakult állapotát megállapító és 10. életévének betöltése utáni állapotát prognosztizáló szakvélemény aggályosságára és ellentmondásosságára hivatkozva támadta az elsőfokú döntést. Állította, hogy ha a III. r. felperes képes biciklizni, fogócskázni, a többi gyermekkel játszani és integrált iskolába jár,

nem lehet olyan súlyos állapotban, melyet az elsőfokú ítélet [7], [50], [53]-[54] bekezdései rögzítenek.

[132] Az elsőfokú bíróság ítéletének alperes által hivatkozott bekezdéseiben megállapította, hogy a III.r. felperesnél a hosszú ideig tartó anyatejes és tápszeres táplálás következtében nem alakult ki az az immuntolerancia, amely egy egészséges gyermeknél kialakult volna. Ételallergiájának oka tehát nem genetikai eredetű, hanem a szülés körüli események következménye. Mozgásában korlátozott, gyakran elesik, elbotlik a saját lábában. Szinte kizárólag a jobb kezét használja, a bal kéz erős késztetés esetén csak az ún. segítő keze. A bal kezének ujjait önállóan, külön-külön nem tudja mozgatni. Egy kézfunkciót javító műtét legfeljebb a kéztartását korrigálhatja, de izomerejét nem képes befolyásolni. A bal keze nem lesz teljes értékű kéz. Otthon etetni kell, az öltözködésben segítséget igényel. Koncentrációs nehézség miatt határozottan egy dologra nem képes koncentrálni. 4 éves kora óta szobatiszta, 4,5 éves kora óta ágytiszta. Alvása nyugtalan, éjszaka gyakran költözik a szüleihez. Önállósodása terén várható fejlődés, de legalább 10 éves koráig minden területen (öltözés, étkezés, tisztálkodás, wc-használat) segítségre fog szorulni. Ehhez rendszeres egyéni gyógytornára, egyéni, esetleg kiscsoportos komplex fejlesztő pedagógiára lesz szüksége. Bizonyos területeken (nagymozgások, finommotorium, tanulási nehézségek, beszéd) elmaradása a korosztályához képest növekedhet is. Állapota nem fog annyiban javulni, hogy ne legyen szüksége egész életében passzív kimozgatásra, bemozgatásra. Feltehetően csak mentálisan érintett gyermekek közé járhat majd iskolába. A 10 éves életkort követően állapota vélhetően nem fog tovább javulni. A folyamatos fejlesztésekbe ezen állapot szinten tartása miatt van szükség.

[133] Az ítéltábla megállapította, hogy a perben kirendelt szakértő a szakvéleményében a III. r. felperes állapotára vonatkozó valamennyi szakkérdést megválaszolta, és a felek észrevételeire tekintettel, bírói felhívásra részletesen indokolt kiegészítő szakvéleményeket nyújtott be. E szakértői megállapítások következtetések voltak, sem önmagukkal, sem a perbeli adatokkal – köztük elsődlegesen az egészségügyi dokumentáció tartalmával – nem voltak ellentétek.

[134] Az alperesnek olyan további érdemi észrevétele, amely a szakvélemény újabb kiegészítését indokolta volna, nem volt. Mindezekhez képest az a körülmény, hogy az alperes a szakértő következtetéseivel nem értett egyet, nem jelenthette a szakvélemény megalapozottságának (Kúria Pfv.III.20.987/2023/6.).

[135] Az alperes által vitatott szakértői megállapításokat a másodfokú eljárásban kirendelt szakértő által 2025 novemberében készített szakvélemény és annak 2025 decemberi kiegészítése is alátámasztotta. Ezekben az igazságügyi szakértő megállapította, hogy a III. r. felperes bal oldali bénulásban szenved, bal keze béna, nem tud önállóan öltözködni. Bal lába rövidebb, emiatt járászavara is van. Naponta 8-10 alkalommal van kb 20 másodpercig tartó tónusvesztéses rohama, amely alatt kontaktus nem teremthető vele.

[136] A III. r. felperes a másodfokú eljárásban beszerzett szakvélemény és annak kiegészítése elkészítése idején már 10. életévében volt, ezért jelen állapotát rögzítő szakértői leírás alapján aggály nélkül megállapítható, hogy az elsőfokú ítélet szerinti állapota nem változott. A másodfokú eljárásban beszerzett szakvélemény egyúttal választ adott arra – az

elsőfokú ítélet meghozatalakor még bizonyossággal meg nem válaszolható – kérdésre is, hogy a III. r. felperes állapota 10. életévét követően javul-e számottevően.

[137] Mindezekre tekintettel az ítéltábla a fellebbezett igényeket érintő fellebbezések elbírálásakor a III. r. felperes elsőfokú ítéletben rögzített állapotából indult ki.

Sérelemdíj

[138] Az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj összegét mind a felperesek, mind az alperes fellebbezése érintette.

[139] A felperesek a sérelemdíj összegére vonatkozó fellebbezésükben elsődlegesen azt sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság elutasította 140. számon előterjesztett 10. keresetváltoztatás iránti kérelmüket.

[140] Az ítéltábla a Pp. 219. § (1) bekezdése, 365. § (3) bekezdése és 369. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletével együtt felülbírált az elsőfokú bíróság keresetváltoztatást elutasító végzését is. Ennek során rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság 146. számú végzésével a felperesek 2023. szeptember 27. napjára dátumozott (P.20.478/2020/140.) keresetváltoztatását engedélyezte és e keresetváltoztatással érintett részben elrendelte a perfelvétel kiegészítését, felhívta az alperest és az alperesi beavatkozót, hogy legkésőbb a 2023. november 5. napjáig terjesszenek elő a keresetváltoztatásra a Pp. 114. §-ának és 199. §-ának megfelelő írásbeli ellenkérelmet. E végzését az elsőfokú bíróság annak egyszerű kötőereje miatt a végzés közlésétől kezdődően nem változtathatta meg, mert erre a Pp. 357. § (2) bekezdése alapján csak a pervezetésre vonatkozó, valamint az egyoldalú kérelmet visszautasító vagy elutasító végzés esetén van a bíróságnak lehetősége.

[141] Ezért az engedélyezett keresetváltoztatás alapján az elsőfokú bíróságnak érdemben vizsgálnia kellett volna a felperesek emelt összegű sérelemdíj igényét.

[142] Ennek elmulasztása nem ad alapot az ítélet – felperesek harmadlagos fellebbezési kérelmében kért – Pp. 381. §-a szerinti hatályon kívül helyezésére, mert a felemelt kereset érdemi elbírálásához nem szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, az eljárási szabálysértés orvoslása a másodfokú eljárásban lehetséges volt.

[143] Mivel a felperesek megváltoztatott keresete, továbbá elsődleges fellebbezése és az alperes fellebbezése is az ítélelhozatal időpontjában fennálló értékviszonyok figyelembevételére irányult, az ítéltábla kizárólag arról foglalhatott állást, hogy az elsőfokú ítélet meghozatalakor értékviszonyok alapján a megítélt sérelemdíj arányban áll-e a felpereseket ért hátránnyal.

[144] A felperesek fellebbezési érvelése szerint az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíjak mértéke elmarad az általuk összehasonlításra alkalmasnak tartott bírói döntésekben megjelenő összegektől. Az alperes ugyancsak a bírói gyakorlatra utalva kérte a sérelemdíjak leszállítását.

[145] Az ítéltábla kiemeli: a sérelemdíj meghatározása nem egzakt módon, hanem mindig józan, mértéktartó bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményeinek a figyelembevételével történhet. A Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint figyelembe kell venni a jogsértés súlyát, ismétlődő jellegét, a felróhatóság mértékét, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatását. Összehasonlító adatként kell vizsgálni a jogsértés időpontjában aktuális ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat által a hasonló esetekben alkalmazott sérelemdíjak nagyságrendjét is. Az ítélkezési gyakorlat ugyanakkor következetes abban, hogy bár nem mellőzhető a más ügyekben hozott döntések értékelése, ez nem jelenthet mechanikus, számszerűsíthető összevetésen alapuló vizsgálatot (Kúria Pfv.III.22.392/2016/6.).

[146] Az ítéltábla rámutat arra, hogy a felperesek által csatolt ítéltábla döntések alapját képező ügyek mindegyikében a III. r. felperesnél sokkal súlyosabb állapotba került gyermeket és családját ért hátrány kompenzálásáról kellett döntenük a bíróságoknak, ezért a hivatkozott döntések nem szolgálhattak összehasonlítás alapjául.

[147] Mindemellett a bírói gyakorlatban formálódó értékszínvonal az összeg meghatározásának csak nagyságrendi behatárolásához ad szempontot, a személyiségi jogsértések és hátrányos következményeik különbözőségei nem teszik lehetővé az eltérő összegek ennél pontosabb összevetését. A Kúria eseti döntéseiben (pl. Kúria Pfv.III.20.210/2017/4., Pfv.III.20.566/2021/5.) azt is hangsúlyozta, hogy a bíróságnak ítéletében nem arról kell számot adnia, hogy mennyiben tér el más, korábbi döntésektől, hanem arról, hogy az adott ügy egyedi körülményei milyen mértékű sérelemdíj meghatározását indokolják.

[148] Az ítéltábla megállapította, hogy – a felek fellebbezési érvelésével szemben - az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:52.§. (3) bekezdésében előírt szempontoknak, valamint az ügy egyedi jellemzőinek együttes mérlegelésével, helyesen határozta meg a sérelemdíj mértékét. A III. rendű felperes egészségkárosodása folytán a felpereseket ért hátrányokat teljeskörűen feltárta. Ítéletének indokolásában részletesen ismertette a III. rendű felperes egészségi állapotát, kitért arra, hogy ápolása-gondozása milyen terhet ró az I-II. rendű felperesekre és arra is, mennyiben és hogyan nehezedett el a IV.r. felperes élete, és kellő súllyal figyelembe vette az értékviszonyok közelmúltbeli változását is.

[149] Az ítéltábla is kiemeli, hogy a III. r. felperes súlyos sérülést szenvedett el az alperes szakmai szabályszegései következtében: részleges bal oldali bénulásban szenved, bal kezét nem tudja teljes értékű kézként használni, bal lábának rövidülése miatt járása nehezített. Segítségre szorul minden olyan tevékenységben, melyhez szükséges bal kezének használata. Állapota szinten tartásához rendszeres gyógytornára, komplex fejlesztésre lesz szüksége. Naponta 8-10 alkalommal viszonylag rövid ideig tartó tónusvesztéses rohama van. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy normál általános iskolába jár és az önállósodás terén fejlődött. Állapota már nem indokol folyamatos felügyeletet, ezért a szüleire és a IV. r. felperesre háruló teher is nyilvánvalóan mérséklődött.

[150] Ezen körülményeket együttesen értékelve az ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj az ítélelhozatalkori értékviszonyok alapján mind a négy felperesnél megfelelő elégtétel az elszennvedett nem vagyoni hátrányért.

A rehabilitáció költsége

[151] Az alperes nem fellebbezte a 2022. szeptember 30. napjáig e jogcímen megítélt összegeket. 2022. október 1. napjától pedig elismerte heti 1 logopédia és heti 1 komplex fejlesztés szükségességét és költségét. Az ítéltáblának a fentiekre tekintettel csak arról kellett állást foglalnia, indokolt-e 2022. október 1. napjától a III. r. felperesnek az alperesi mulasztásból eredő egészségkárosodása miatt hetente egy alkalommal gyógytornára, lovasterápiára és craniosacralis terápiára járnia, továbbá heti egy-egy alkalom helyett hetente kétszer indokolt-e komplex fejlesztése és a logopédiai foglalkozás.

[152] Az alperes a fellebbezésében is a szakvélemény aggályosságával és azzal érvelt, hogy az általa elismerten felüli terápiák, kezelések indokolatlanok, továbbá megismételte, hogy a lovasterápia és a craniosacralis terápia a Gyermekkorház 2023. augusztus 18-án kelt zárójelentésében nincs is feltüntetve.

[153] Az ítéltábla nem osztja az alperes szakvélemény aggályosságára vonatkozó álláspontját. Az alperes azért ítélte aggályosnak a szakvéleményt, mert a szakértő nem tudta meghatározni, milyen véghatáridőig indokoltak a kezelések.

[154] A szakértő azon nyilatkozata, miszerint természettudományos megközelítéssel jelenleg nem jelölhető meg, meddig indokolt a terápiák folytatása, nem eredményezi a szakvélemény aggályosságát a terápiák indokoltóságát illetően.

[155] A rehabilitáció többletköltsége vonatkozásában az ítéltábla rámutat arra is, hogy a felperesi követelés nem csak akkor lehet megalapozott, ha orvosszakértői véleménnyel kétséget kizáróan bizonyítható, hogy szükséges és indokolt valamennyi terápia együttes alkalmazása. A 85. és 123. számú igazságügyi orvosszakértői vélemények szerint a keresetben felsorolt terápiák mind alkalmasak az állapot fejlesztésére vagy fenntartására. A szakértő külön kiemelte, hogy a lovasterápiának egyértelműen helye van a mozgásszervi, mozgáskoordinációs betegségek tüneteinek kezelésében, a craniosacralis terápia ugyancsak ezen betegségek tüneteinek enyhítésére alkalmazott fájdalomtalan manuálterápiás módszer, ami ugyan nem indikált terápia, de használata gyakori a betegeknek, akiknek állapota a III. r. felpereséhez hasonló. Alkalmazása érthető és indokolt olyan esetekben, amikor a javulás kifejezetten lassú, mint a III. r. felperesnél.

[156] Tény, hogy a Gyermekkorház 2023. augusztus 18-án kelt zárójelentésében a craniosacralis terápia és a lovasterápia nem szerepel, de a zárójelentés ezen része nem a rehabilitációs kezelések indokoltóságára vonatkozik, pusztán a korábbi és a zárójelentés elkészítésekor zajló fejlesztéseket rögzíti, és azokat is hiányosan.

[157] Mindezekre tekintettel az alperes rehabilitációs költség jogcímen meghatározott kártérítés összegének leszállítására irányuló fellebbezése nem alapos.

Az I. r. felperes jövedelemvesztesége

[158] Az alperes a 2019. február 3-2021. december 14. napja közötti időszakra érvényesített jövedelemveszteséget nem vitatta. Érdemi ellenkérelmét e kereseti kérelemmel szemben arra alapította, hogy azon időponttól, amikor a III. r. felperes óvodába jár, az I. r. felperesnek lehetősége lett volna részmunkaidőben munkát végeznie. Fellebbezésében részben az ellenkérelmében felhozott ezen indokra, részben arra hivatkozott, hogy az I. r. felperes a cég1Kft.-ben kereső tevékenységet végez. Ez utóbbi állításának igazolására képernyőfotókat csatolt a kft honlapjáról és a NEA megkeresésére vonatkozó utólagos bizonyításra tett indítványt.

[159] Az ítéltábla rámutat arra, hogy az alperes annak ellenére, hogy a fellebbezésében is hivatkozott a részmunkaidőben történő elhelyezkedés lehetőségére, a 2021. december 14-ig megítélt jövedelemveszteség összegét (mely teljes összeg) nem kérte leszállítani, holott ebben az időszakban a gyermek már óvodás volt. 2021. december 15. napjától pedig a kereset teljes elutasítását kérte. Így a részmunkaidőben történő elhelyezkedésre való hivatkozása következtelen és értelmezhetetlen volt, mert ahhoz nem társított adekvát fellebbezési kérelmet.

[160] A fellebbezési kérelemmel adekvát fellebbezési indokolás a családi cégben történő munkavégzésre hivatkozás volt. Ezen általa állított tény bizonyítására terjesztett elő a fellebbezésében bizonyítási indítványokat.

[161] Mivel az alperes ezt a tény az elsőfokú eljárásban nem állította, a Pp. 373. § (2) bekezdése szerint a fellebbezésében erre csak akkor kerülhet sor, ha az új tény önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására vagy következett be.

[162] Az alperes a fellebbezésében idézte az I. r. felperes édesanyjának elsőfokú eljárásban tett, a 44. számú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomását, mellyel maga ismerte el, hogy a családi vállalkozásról ekkortól, 2021. december 15. napjától tudomással bírt. A fellebbezésben az alperes azt is előadta, hogy az elsőfokú eljárásban életszerűtlennek tartotta az I. r. felperes azon, utolsó tárgyaláson tett nyilatkozatát, hogy nem dolgozik, ezért keresett rá az interneten a nevére és a végzettségére. Az alperes azonban az elsőfokú eljárás során mindvégig tisztában volt azzal, hogy az I. r. felperes azt állította, hogy nem dolgozik. Az utolsó tárgyaláson sem ő kérdezett erre ismételten rá, hanem az eljáró bíró.

[163] A fentiek alapján az alperesnek a fellebbezésben állított tény nem az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására, ezért a Pp. 373. § (3) bekezdése alapján e tényre utólagos bizonyításnak nincs helye, így az alperesnek az I. r. felperes jövedelemvesztesége összegének leszállítására irányuló fellebbezése alaptalan.

Üzemanyag többletköltség

[164] Az alperes a 2020. november 30-ig megállapított üzemanyag többletköltséget nem támadta fellebbezésével. Nem vitatta továbbá a 2020. december 1. napjától 2022. december 31. napjáig az üzemanyag felperesek által meghatározott és az elsőfokú bíróság által is elfogadott árát.

[165] 2020. december 1. napjától – utalva a rehabilitáció költségeire vonatkozó fellebbezésére – csak az általa indokoltnak ítélt terápiákkal összefüggő üzemanyag költséget ismerte el, figyelembe véve azt is, hogy a felperesek a komplex terápiára nem számoltak fel üzemanyag költséget, azaz a heti egy logopédiai foglalkozás (heti 12,2 km) üzemanyag költségét ismerte el.

[166] Az ítéltábla kiemeli, hogy az alperes fellebbezésében nem vitatta a III. r. felperes által 2022. szeptember 30. napjáig igénybe vett rehabilitációs kezelések indokoltságát és nem támadta az I-II. r. felperesek javára 2022. szeptember 30. napjáig megítélt rehabilitációs költségeket. A 2020. december 1-jétől 2022. szeptember 30. napjáig terjedő időszakra tehát úgy támadta a rehabilitációs kezelésekre történő szállítás indokoltságát, és így az azok miatt felmerült üzemanyag többletköltséget, hogy közben a kezelések indokoltságát (az üzemanyag többletköltség alapját) elismerte. Ezért a 2020. december 1. napjától 2022. szeptember 30. napjáig megítélt üzemanyag többletköltségre vonatkozó alperesi fellebbezés nem alapos.

[167] 2022. október 1. napjától az alperes a fentebb már részletezettek szerint vitatta a rehabilitációs kezelések indokoltságát. Az ítéltábla megállapította, hogy a III. r. felperesnek indokolt hetente kétszer logopédiai foglalkozásra, kétszer komplex fejlesztésre, továbbá gyógytornára, lovasterápiára és craniosacrális terápiára is járnia, ezért – a kezelések járulékos költségeként – az alperes az ezen kezelések igénybevétele folytán felmerülő üzemanyagköltség megfizetésére is köteles.

[168] Az alperes sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság 2023. január 1. napjától 713,-Ft/l üzemanyag árral számolva határozta meg az I-II. r. felpereseknek üzemanyag többletköltségként megítélt kártérítés összegét. Fellebbezésében arra hivatkozott, hogy 2023. februárjában a gázolaj átlagára jelentősen, 624,-Ft-ra csökkent.

[169] Az ítéltábla egyetértett az alperessel abban, hogy a 2023. január 1. napját követő időszakra a 2023. januári üzemanyag ár alkalmazásának az elsőfokú bíróság nem adta elfogadható indokát. Az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott arra, hogy az alperes elfogadta a felperesek által 2023. január 1. napjától kezdődő időszakra 713,-Ft/l-ben meghatározott üzemanyag árát, mert a 8. sz. keresetváltoztatásra határidőben előterjesztett ellenkérelmében ezt az alperes kifejezetten vitatta.

[170] Az alperes – 2023. februári – 624,-Ft/l áron alapuló számítása azonban ugyanúgy megalapozatlan, mint a felperes 2023. januári árra alapított igénye.

[171] Az ítéltábla megállapította, hogy a NAV által 2023-ra meghatározott havi üzemanyag árak az elsőfokú ítélet meghozatalakor ismertek voltak, ezért az elsőfokú bíróságnak – az alperes vitatására tekintettel – a korábbi időszakokkal megegyező módszerrel a 2023. évi üzemanyag árak átlagával kellett volna számolni.

[172] A NAV által 2023-ra meghatározott gázolaj ár az alábbiak szerint alakult:

- január: 713,-Ft/liter
- február: 721,-Ft/liter
- március: 686,-Ft/liter
- április: 622,-Ft/liter
- május: 606,-Ft/liter
- június: 573,-Ft/liter
- július: 562,-Ft/liter
- augusztus: 569,-Ft/liter
- szeptember: 602,-Ft/liter
- október: 661,-Ft/liter
- november: 682,-Ft/liter
- december: 645,-Ft/liter

[173] Az üzemanyagár átlaga 2023-ban – kerekítve – 637,-Ft/l.

[174] Az alperes azt nem sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság 2024.január 1. napjától is a 2023-ra meghatározott üzemanyagárral számolt, sőt az általa elismert üzemanyagárral ő maga is ezt a számítási módszert alkalmazta.

[175] Ezért az ítéltábla a 637,-Ft/l átlagárral számolta a 2023. január 1-2024. február 29. napja közötti időszakra a lejárt üzemanyagköltség összegét:
(14 hónap x , levonva belőle a 21,-Ft/km utazási költségtámogatás.

[176] Így az alperest üzemanyag többletköltség címén terhelő kártérítés összege 2023 évre 116.900,-Ft helyett 81.166,-Ft: $12 \times (312 \times 6,7 \times 637 / 100 = 159.790,-\text{Ft})$, csökkentve 78.624,-Ft $(12 \text{ hó} \times 21,-\text{Ft} \times 312 \text{ km})$ költségtámogatással, 2024. január 1. napjától február 29-ig pedig 16.669,-Ft helyett 13.528,-Ft: $2 \times (312 \times 6,7 \times 637 / 100 = 26.632,-\text{Ft})$, csökkentve 13.104,-Ft $(2 \text{ hó} \times 21,-\text{Ft} \times 312 \text{ km})$ költségtámogatással.

[177] Ugyanezzel a számítási móddal a 2024. március 1. napjától járó járadék összege havonta 13.314,-Ft - 6.552,-Ft = 6.762,-Ft.

[178] Az alperest terhelő üzemanyagköltség a fentiek alapján – figyelemmel arra, hogy 2020. november 30-ig az alperes az elsőfokú bíróság által meghatározott összegeket nem fellebbezte:

- 2016. évben: 191.309,-Ft
- 2017. évben: 285.044,-Ft

- 2018. évben: 140.105,-Ft
- 2019. évben: 69.663,-Ft
- 2020. évben: november 30. napjáig: 78.111,-Ft, decemberben: 1.392,-Ft = 79.503,-Ft
- 2021. évben: 16.698,-Ft
- 2022. évben: 16.698,-Ft
- 2023. évben: 81.166,-Ft
- 2024. február 29-ig: 13.528,-Ft

Mindösszesen: 893.714,-Ft

[179] A 2023. évtől a leszállított összegű üzemanyagköltségre figyelemmel a 2024. február 29-ig e jogcímen megítélt (915.920,-Ft) kártérítés összege is változik az alábbiak szerint: a 2022.12.30-ig terjedő időszakra fellebbezés hiányában az elsőfokú bíróság által megállapított 799.020,-Ft + a 2023. évre 81.166,-Ft + 2024.első két hónapjára 13.528,-Ft, összesen: 893.714,-Ft

A kísérő többletköltsége

[180] Az alperes az ezen a jogcímen 2020. november 30-ig megállapított összegeket nem támadta fellebbezésével. 2020. december 1. napjától sem vitatta, hogy a III. r. felperes kíséretre szorul, csak azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem csak heti egy rehabilitációs foglalkozás után, foglalkozásonként 20 perccel, hanem a korábbi időtartamokból képzett átlaggal számolta a kísérettel töltött időt.

[181] Az ítéltábla e kárelemnél visszautal a rehabilitációs költségek és az üzemanyag többletköltség vonatkozásában kifejtettekre, miszerint az alperes fellebbezésében nem vitatta a III. r. felperes által 2022. szeptember 30. napjáig igénybe vett rehabilitációs kezelések indokoltságát és nem támadta az I-II. r. felperesek javára 2022. szeptember 30. napjáig megítélt rehabilitációs költségeket. A 2020. december 1-jétől 2022. szeptember 30. napjáig terjedő időszakra tehát a kezelések indokoltságának elismerése mellett vitatta a kísérő költségét. Ezért a 2020. december 1. napjától 2022. szeptember 30. napjáig megítélt kísérő többletköltségre vonatkozó fellebbezése nem alapos.

[182] Az ítéltábla megállapította, hogy 2022. október 1. napjától indokolt a III. r. felperesnek hetente kétszer logopédiai foglalkozásra, kétszer komplex fejlesztésre, továbbá gyógytornára, lovasterápiára és craniosacrális terápiára is járnia, ezért – az üzemanyagköltséghez hasonlóan, a kezelések járulékos költségeként – az alperes az ezen kezelésekre a III. r. felperest elkísérő személy kezeléseken töltött idejére járó költség megfizetésére is köteles.

[183] A felperesek a kísérő költségét a kísérő utazással és a kezeléseken töltött idejét (öltöztetés, várakozás, látogatás) alapul véve igényelték. 2020. november 30. napjáig tételesen kimunkálták az utazással töltött időt, a kezelésekre pedig egységesen 60 percet

számoltak el. 2020. december 1. napjától egy kísérővel számolva a 2018., 2019. és 2020. évekre kiszámolt időtartam átlagát, havi 19,4 órát érvényesítettek.

[184] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a vizsgálatokra, kezelésekre való várakozással, illetve a III. r. felperes öltöztetésével járó kezelések esetén az öltöztetéssel együtt alkalmankénti 60 perc elfogadható. Kiemelte, hogy a felperesek által alkalmazott számítási módot az alperes nem vitatta.

[185] Az alperes fellebbezésében állította, hogy a felpereseknek lehetőségük lett volna az időtartam pontos kimutatására, továbbá, hogy kezelésenként mérlegeléssel meghatározott 60 perc eltűzött. Arra is hivatkozott, hogy az átlagszámítás ellen tiltakozott az elsőfokú eljárás során.

[186] Az ítéltábla megállapította, hogy a felperesek az utazással töltött időn felül már a keresetlevelükben is kezelésenként, vizsgálatonként 60 perc alapján számították fel a kísérő költségét. Az alperes érdemi ellenkérelmében (18. sz. irat) ezt a számítási módot vitatta, annak szakértői becslését indítványozta. Ezért az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott arra, hogy az alperes nem kifogásolta a felperesek által alkalmazott számítási módot.

[187] Az ítéltábla osztja az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a kezelések, vizsgálatok időtartama nem szakkérdés, az bírói mérlegeléssel meghatározható. Az öltöztetés, a várakozás, és a kezelés hosszát több tényező (évszak, a III. r. felperes aktuális állapota, a rendelő telítettsége) befolyásolja. Ezek figyelembevételével kezelésenként 60 perc elszámolása reális, nem eltűzött.

Ápolás-gondozás-kisegítés, háztartási többlet humánerő ráfordítás

[188] Az ítéltábla egyetértett az alperesi fellebbezésben kifejtett azon érveléssel, miszerint az ápolás-gondozás-kisegítés és a háztartási munka többletköltségének időszükséglete bírói mérlegeléssel nem állapítható meg. Az egészségkárosodott gyermek ápolásával és gondozásával kapcsolatos többletfeladatok indokoltsága, e tevékenységek időszükséglete olyan körülménynek minősül, amelynek megállapításához a szakértő alkalmazásának egyik feltételeként előírt különleges szakértelemre van szükség. (BH 2022.123.) Ugyanez vonatkozik a háztartási többletmunka időszükségletének meghatározására is. Ezért amikor az elsőfokú bíróság mérlegeléssel határozta meg az ápolás-gondozás és a háztartási többletmunka időszükségletét, megfelelő szakértelem hiányában szakkérdésben foglalt állást.

[189] Az elsőfokú bíróság által e körben elmulasztott bizonyítás a másodfokú eljárásban pótolható volt, ezért az ítéltábla a Pp. 378. § (3) bekezdése és 384. § (2) bekezdésének ab) pontja alapján – a felperes indítványára – szakértői bizonyítást folytatott le.

[190] Az igazságügyi orvosszakértői és csecsemő-és gyermekgyógyász szakértői vélemény, annak kiegészítése és pontosítása szerint a felperesek által egy egészséges gyermek ellátásához képest végzett többlettevékenységek időszükséglete a következő:

[191] Ápolás-gondozás:

tevékenység	felperesi igény nap/perc	alperesi elismerés nap/óra	elsőfokú ítélet nap/óra	szakértő által meghatározott időszükséglet nap/perc
0,5-1 éves korig				
etetés	155			155
anyatej lefejtése	180			180
gyógyszer beadás	20			20
átmozgatás, torna, masszírozás	90			60
értelmi fejlesztés	60			30
éjszakázás, éjszakai altatás	45			0
segédeszköz használat	40			40
előkészület az otthoni tornához, fejlesztéshez, elrámolás	80			40
összesen naponta	670 (11,2 óra)	2	8	525 (8,75 óra)
1-2 éves korig				
etetés	80			80
gyógyszer beadás	20			20
torna	60			60
értelmi fejlesztés	40			40
torna, lazítás	40			30
éjszakázás, éjszakai altatás	85			75
segédeszköz használat	30			30
előkészület az otthoni tornához, fejlesztéshez, elrámolás	50			30

összesen naponta	405 (6,75 óra)	2	5	365 (6,08 óra)
2-3 éves korig				
etetés	90			90
öltöztetés	10			10
torna, masszírozás	90			90
értelmi fejlesztés	40			0
torna, lazítás, nyújtás	40			40
éjszakázás, éjszakai altatás	55			55
segédeszköz használat	80			80
előkészület az otthoni tornához, fejlesztéshez, elrámolás	50			50
összesen naponta	455 (7,6 óra)	2	5	415 (6,9 óra)
3-4 éves korig				
etetés	60			60
pelenkázás	30			30
értelmi fejlesztés	40			0
torna	90			40
masszázs, lazítás	30			30
segédeszköz használat	80			80
öltöztetés	25			25
kézmosás	9			9
fogmosás	6			6
segédeszköz előkészítés, elrámolás az otthoni fejlesztések,	30			30

gyógytorna alkalmával				
összesen naponta	400 (6,7 óra)	2,5	5	360 (6 óra)
4 éves kortól 2011.11.15.ig				
etetés	60			60
értelmi fejlesztés	40			0
torna	90			90
masszázs, lazítás	30			30
segédeszköz használat	80			80
öltöztetés	25			25
kézmosás	36			36
fogmosás	6			6
segédeszköz előkészítés, elrámolás az otthoni fejlesztések, gyógytorna alkalmával	30			30
összesen naponta	397 (6,6 óra)	2,5	5	357 (6 óra)
2021. 11. 16-tól (járadék)				
etetés	30			30
értelmi fejlesztés	20			0
torna	60			60
masszázs, lazítás	30			30
segédeszköz használat	20			20
öltöztetés	15			15
kézmosás	18			18
fogmosás	9			9

segédeszköz előkészítés, elrámolás az otthoni fejlesztések, gyógytorna alkalmával	15			15
összesen naponta	217 (3,6 óra)	2023.08.31-ig:2,5 2023.09.01-től: 1	3,5	197 (3,28 óra)

[192] A felperesek elfogadták a szakvéleményben megállapított többletidőt, az alperes azonban vitatta azokat. A szakvéleményt ellentmondásosnak ítélte az értelmi fejlesztéssel, az etetéssel és az éjszakai altatással kapcsolatban. Arra is hivatkozott, hogy a masszázssal, tornával, nyújtással, segédeszköz használatával, átmozgatással kapcsolatos tevékenységek között átfedések vannak.

[193] Az ítéltábla felhívására a szakértők kiegészítették szakvéleményüket, majd részben pontosították megállapításaikat. Az ítéltábla megállapította, hogy a szakvélemény a kiegészítést és a pontosítást követően hiánytalan, a bizonyított tényekkel összhangban álló, nem aggályos. A szakértők a feltett kérdésekre részletes előadásokat tettek, kellően alátámasztották, miért indokolt az etetésre, értelmi fejlesztésre, éjszakai altatásra általuk megállapított többletidő ráfordítás, és arra is magyarázatot adtak, miért nincs átfedés az alperes által kifogásolt torna, átmozgatás, masszázs tevékenységek között.

[194] A Pp. 313. §-ának (2) bekezdése és 315. §-ának (1) bekezdése alapján a szakvélemény kiegészítésének vagy új szakértő kirendelésének a törvényes feltételei nem álltak fenn, a szakértők megállapításai az ítélezés alapjául szolgálhattak.

[195] Az elsőfokú bíróság a III. r. felperes 1 éves koráig 8 óra, 1 éves korától 2021. november 15. napjáig pedig 5 óra többletidő ráfordítás alapulvételével számította a felpereseknek ápolás-gondozás címén járó kártérítés összegét. Az aggálytalan szakvélemény szerint féléves korától 2021. november 15-ig tartó időszakban a III. r. felperes ápolás-gondozása az elsőfokú bíróság által megállapítottnál több időráfordítást igényelt. Az alperes alacsonyabb óraszámra hivatkozó fellebbezése ezért nem eredményes. Tekintettel arra, hogy a felperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság által megállapított időtartamot nem támadták és elfogadták a másodfokú eljárásban beszerzett szakvéleményben foglaltakat, az ítéltábla 2021. november 15-ig az elsőfokú ítélet szerinti óraszámokkal számolt.

[196] 2021. november 16. napjától az elsőfokú bíróság napi 3,5 óra alapulvételével számolta ki a költségpótló járadékot. A felperesek fellebbezésükben 3,6 óra, az alperes 2021. november 16-tól 2023. 08. 31-ig 2,5 óra, 2023. 09. 01-től 1 óra többletidő ráfordítást kértek figyelembe venni.

[197] A szakvélemény szerint 2021. november 16. napjától a III. r. felperes ápolásával-gondozással napi 3,28 óra többlettevékenység merül fel, ezért a felperesek időtartam növelésére irányuló fellebbezése alaptalan, az alperes fellebbezése részben alapos.

[198] Háztartási többlet humán erő ráfordítás:

tevékenység	felperesi igény nap/perc	alperesi elismerés nap/óra	elsőfokú ítélet nap/óra	szakértő által meghatározott időszükséglet nap/perc
0,5-1 éves korig				
mosás	45			21
fecskendő mosás, sterilizálás	27			15
extra takarítás	20			20
összesen naponta	92 (1,5 óra)	1	1,5	56
1-2 éves korig				
fecskendő mosás, sterilizálás	18			8
extra takarítás	30			30
extra pakolás	50			0
összesen naponta	98 (1,6 óra)	1	1,5	38
2 éves kortól				
segédeszközök tisztán tartása	40			40
extra takarítás	30			10-20 (átlag 15)
összesen naponta	70 (1,2 óra)	2023.08.31-ig: 0,5 2023. 09.01-től: 0,25	1	55 (0,92 óra)

[199] A felperesek – bár fellebbezésükben sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság a kereset szerinti időtartamoknál kevesebb többletidőt állapított meg – elfogadták a másodfokú eljárásban beszerzett szakvéleményben és annak kiegészítésében megállapított többletidőt.

[200] Az alperes kizárólag a szakvélemény megfogalmazása szerint „2021. 02.01-től jelen ideig” meghatározott, a segédeszközök tisztántartásra fordított idősükségletet vitatta arra hivatkozással, hogy a III. r. felperes 2023. szeptembere óta iskolás, ezért értelmezhetetlen a naponta kétszeri (délelőtt, délután) segédeszköz tisztítás.

[201] Az ítéltábla rögzíti, hogy a 41. számú szakvéleményben a szakértők a „2 éves kortól a mai napig 2018.02.03-2021.01.31.” terjedő időszakra a keresetben ugyanilyen módon meghatározott intervallumra feltüntetett segédeszköz tisztántartási idősükségletre nyilatkoztak. 54. számú szakvélemény pontosításukban ki is fejtették, hogy a III. r. felperes ápolása, gondozása, felügyelete, nevelése vonatkozásában a keresetben megjelölt időtartam 2021.01.31-ig volt megjelölve és a bíróság felhívására a keresetben megadott időszakokra kellett nyilatkozniuk.

[202] Ezt követően a szakértők 45. számú kiegészítő szakvéleményükben a bíróság felhívására nyilatkoztak a szakvélemény elkészítéséig („jelen ideig”) tartó időszakban felmerülő háztartási többletfeladatokról. Megjegyezték, hogy a 2021. 01. 31. napját követő időszakra figyelembe vették, hogy a III. r. felperes már közösségbe járt. Kifejtették, hogy segédeszközök napi kétszeri tisztítása a gyermekleltől, játszásból, homokozásból adódóan indokolt, akár otthon, akár a játszótéren van a gyermek.

[203] Az ítéltábla megállapította, hogy a szakvélemény a kiegészítést és a pontosítást követően a háztartási többlet humán erő ráfordításra vonatkozóan is hiánytalan, a bizonyított tényekkel összhangban álló, nem aggályos, további kiegészítésre nem szorul.

[204] A III. r. felperes fél éves korától 2 éves koráig tartó időszakban a szakértők napi 1 óránál kevesebb többletidő ráfordítást állapítottak meg. Mivel azonban az alperes az ellenkérelmében és a fellebbezésében is elismert ezekre az időszakra napi 1 órát, az ítéltábla a Pp. 342. § (1) bekezdése és 370. § (1) bekezdése alapján 2016. augusztus 28. napjától 2018. február 3. napjáig napi egy óra háztartási többletmunkát figyelembe véve bírálta felül az elsőfokú ítéletet.

[205] 2018. február 3. napjától 2023. augusztus 31. napjáig az alperes napi félóra, 2023. szeptember 1. napjától napi negyedóra többlet időt ismert el. A szakértők ennél magasabb, napi 55 perc (0,92 óra) idősükségletet állapítottak meg, ezért az ítéltábla az alperesi fellebbezés részbeni alaposágát megállapítva a III. r. felperes 2 éves korától napi 0,92 óra alapulvételével számolta a háztartási többlet humán erő költségét.

[206] Az alperes az ápolás-gondozás és háztartási többlet humánerő ráfordítás jogcímen megállapított költségpótló járadékot 2026. február 4. napjától azzal az indokkal is támadta, hogy a szakértők nem tudtak arról nyilatkozni, a III. r. felperes állapota milyen segítő tevékenységet indokol 10 éves kora után.

[207] Az ítéltábla rámutat arra, hogy a járadék véghatáridőhöz kötését nem indokolja az, hogy a rászorultság majdani mértéke nem határozható meg, mert véghatáridőhöz kötésre csak akkor kerülhetne sor, ha legalább a bizonyosságtól nem távoli valószínűség szintjén következtetni lehetne arra, hogy 10 éves kora után a III. r. felperes nem szorulna a nem egészségkárosodott 10 éves gyermekeknél több segítségre.

[208] Mivel az elsőfokú eljárásban beszerzett szakértői véleményből annyi teljes bizonyossággal megállapítható, hogy a III. r. felperes 10 éves kora után is segítségre fog szorulni, a véghatáridő nélküli marasztalásnak nem volt akadálya.

[209] A másodfokú eljárásban az ápolás-gondozás, háztartási kisegítői tevékenység időszükségletére lefolytatott szakértői bizonyítás is alátámasztotta a véghatáridő nélküli marasztalás szükségességét. A szakértők 2025. október 31-én, 10. életévében megvizsgálták a III. r. felperest és megállapították, hogy bal oldali bénulása miatt önellátásra csak segítséggel képes, továbbra is fejlesztésre, segédeszközök használatára szorul.

[210] Ugyanakkor az alperes nincs elzárva attól, hogy ha az ítélet meghozatala után azok a tények, melyekre a bíróság az ítéletét alapította, utóbb lényegesen megváltoztak, a Pp. 361. §-a alapján utópert indítson.

[211] A felperesek fellebbezésükben azt is sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az ápolás-gondozás díját a minimálbér alapulvételével határozta meg.

[212] Az ítéltábla osztja az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a III. r. felperes állapota nem indokol szaktudást igénylő ápolást-gondozást. A felperesek keresete szerint az I-II. r. felperesek az alábbi ápolási-gondozási tevékenységeket végezték/végzik: etetés, anyatej lefejtés, átmozgatás, torna, masszírozás, értelmi fejlesztés, éjszakázás, altatás, segédeszköz használat, torna előkészítése, utána elrámolás, gyógyszer beadása, öltöztetés, pelenkázás, fogmosás, kézmosás. E szakápolói tevékenységet nem igénylő tevékenységek túlnyomó részét egészséges gyermeknél is elvégzik a szülők speciális szaktudás nélkül. Az, hogy a III. r. felperesnél e tevékenységeket naponta többször és hosszabb ideig, valamint magasabb életkoráig kell végezni, nem teszi indokoltá a középfokú szakképzettséghez társított garantált bérminimum alapulvételét.

[213] Az ítélezési gyakorlat szerint akkor indokolt a garantált bérminimum alkalmazása, ha a sérült gyermek körül végzett tevékenységekből az átlagosat meghaladó intenzitású gondozás, felügyelet szükségessége következik, és a megtanult gondozási-ápolási tevékenységgel a szülők a szakképzett ápolók munkáját váltják ki (pl. BH2017.92., BH2024.10., Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.012/2025/6., Győri Ítéltábla Pf.III.20.132/2023/7/I., Pf.III.20.112/2022/9/I.).

[214] A Kúria felperesek által fellebbezésükben hivatkozott Pfv.III.20.200/2016/4. számú ítéletének megállapításai jelen perben nem irányadóak, miután a kúriai döntés alapját képező ügyben a beteg gyermek semmilyen formában nem tudta önmagát ellátni, gondozása, ápolása és felügyelete folyamatos jelenlétet, odafigyelést igényelt, ezért a szülők gondozási-ápolási tevékenysége jelentősen eltért az egészséges gyermek esetén jellemzőtől.

[215] Mivel a III.r. felperes gondozása jellemzően nem igényel szakápolási tevékenységet, azonban gondozása, felügyelete folyamatosan, hosszútávon, és életvitelszerűen szükséges, ezért az elsőfokú bíróság az ápolási gondozási többletköltség összegének mérlegelése során okszerűen indult ki a minimál órabér aktuális összegéből.

[216] A fentiek alapján az ápolás-gondozás jogcímén az I-II. r felpereseknek járó lejárt kártérítés naptári évekre számított összege – a minimál óradíj és 2021. november 16. napjától napi 3,28 óra többletidővel számolva – az alábbiak szerint alakul:

időszak	elsőfokú bíróság által megítélt	fellebbező fél/ a fellebbezés alapossága	ítélőtábla által megítélt
2016.08.26-2016.12.31.	106x8 óra; 639,- Ft/óra össz: 541.872,-Ft	alperes és felperesek/alaptalan	541.872,-Ft
2017.01.01-2017.02.03.	22x8 óra; 733,- Ft/óra (129.008,-Ft) + 331x5 óra; 733,- Ft/óra (1.213.115,-Ft) 2017. össz: 1.342.123,-Ft	alperes és felperesek/alaptalan	1.342.123,-Ft
2017.02.04-2017.12.31.			
2018.01.01-2018.12.31.	365x5 óra; 794,- Ft/óra össz: 1.449.050,-Ft	alperes és felperesek/alaptalan	1.449.050,-Ft

2019.01.01-2019.12.31.	365x5 óra; 857,- Ft/óra össz: 1.564.025,-Ft	alperes és felperesek/alaptalan	1.564.025,-Ft
2020.01.01-2020.12.31.	365x5 óra; 926,- Ft/óra össz: 1.689.950,-Ft	alperes és felperesek/alaptalan	1.689.950,-Ft
2021.01.01- 2021.01.31.	31x5 óra; 926,-Ft (143.530,-Ft) + 289x5 óra; 963,- Ft/óra (1.391.535,-Ft) + 45x3,5 óra; 963,- Ft/óra (151.672,-Ft) 2021. év össz: 1.686.737	alperes és felperesek/alaptalan	143.530,-Ft + 1.391.535,-Ft
2021.02.01-2021.11.15.			
2021.11.16-2021.12.31.	alperes és felperesek/alperes részben alapos, felperesek alaptalan	45x3,28 óra; 963,- Ft/óra (142.139,-Ft) 2021. év össz: 1.677.204,-Ft	
2022.01.01-2022.12.31.	365x3,5 óra; 1.150,-Ft/óra össz: 1.469.125,-Ft	alperes és felperesek/alperes részben alapos, felperesek alaptalan	365x 3,28 óra; 1.150,-Ft/óra össz: 1.376.780,-Ft
2023.01.01-2023.11.30.	333x3,5 óra; 1.334,-Ft/óra (1.554.777,-Ft) + 31x3,5 óra;1.534,- Ft/óra (166.439,-Ft) 2023. év össz: 1.721.216,-Ft	alperes és felperesek/alperes részben alapos, felperesek alaptalan	333 napx3,28 óra; 1.334,-Ft/óra (1.457.048,-Ft) + 31x3,28 óra; 1.534,-Ft/óra (155.977,-Ft) 2023. év össz: 1.613.025,-
2023.12.01-2023.12.31.			
2024.01.01-2024.02.29.	60x3,5 óra;1.534,- Ft/óra össz: 322.140,-Ft	alperes és felperesek/alperes részben alapos, felperesek alaptalan	60x3,28 óra;1.534,- Ft/óra össz:301.891,-Ft

[217] Az ápolás-gondozás-kisegítés költsége 2016.08.26-2024.02.29. közötti időszakban az elsőfokú bíróság által megállapított 11.786.238,-Ft-tal szemben 11.555.920,-Ft

[218] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az ápolás-gondozás-kisegítés a rendelkezésre álló adatok alapján a jövőben is indokolt. A másodfokú eljárásban beszerzett szakvélemény szerint az ápolás-gondozás-kisegítés indokolt többletideje napi 197 perc (napi 3,28 óra). Ennek figyelembevételével az ítéltábla az elsőfokú bíróság által ezen a jogcímen megállapított járadékot 161.070,-Ft-ról (30x3,5 óra; 1.534,-Ft/óra) 150.946,-Ft-ra (30x3,28 óra; 1.534,-Ft/óra) szállította le.

[219] A háztartási többlet humán erő ráfordítás címén az I-II. r. felpereseknek járó lejárt kártérítés naptári évekre számított összege – 2016. augusztus 26. napjától a III. r. felperes 2 éves koráig az alperes által elismert napi 1 órával, a III. r. felperes 2 éves korától napi 55 perccel (0,917 óra) számolva – az alábbiak szerint alakul:

...

időszak	elsőfokú bíróság által megítélt	fellebbező fél/ a fellebbezés alapossága	ítéltábla által megítélt
2016.08.26-2016.12.31.	106x1,5 óra; 639,- Ft/óra össz: 101.601	alperes/alapos	106x1 óra; 639,- Ft/óra össz: 67.734,-Ft
2017.01.01-2017.02.03.	353x1,5 óra; 733,- Ft/óra össz: 388.123,-Ft	alperes/alapos	353x1 óra; 733,- Ft/óra össz: 258.749,-Ft
2018.01.01-2018.02.03.	34x1,5 óra; 794,- Ft/óra (40.494,-Ft) + 331x1 óra; 794,- Ft/óra (262.814,-Ft) 2018.év össz:303.308,-Ft	alperes és felperesek/ alperes alapos, felperesek alaptalan	34x 1óra;794,- Ft/óra (26.996,-Ft) +
2018.02.04-2018.12.31.	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	331x0,917óra; 794,- Ft/óra (241.000,- Ft) 2018. év össz: 267.996,-Ft	
2019.01.01-2019.12.31.	365x1óra;857,-Ft/óra) össz: 311.948,-Ft;	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	365x0,917 óra> 857,-Ft/nap össz: 286.842,-Ft

2020.01.01-2020.12.31.	365x1 óra; 926,- Ft/óra össz: 337.990,-Ft	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	365x0,917 óra; 926,-Ft/óra össz: 309.937,-Ft
2021.01.01- 2021.01.31	31x1 óra; 926,-Ft/óra (28.706,-Ft) +	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	31x0,917 óra; 926,- Ft/óra (26.323,-Ft) +
2021.02.01- 2021.12.31.	334x1 óra; 963,- Ft/óra (321.642,-Ft) 2021. év össz: 350.348,-Ft	334x0,917 óra; 963,-Ft/óra (294.946,-Ft) 2021. év össz: 321.269,-Ft	
2022.01.01-2022.12.31.	365x1óra; 1.150,- Ft/óra össz: 419.750,-Ft;	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	365x 0,917 óra; 1.150,-Ft/óra össz: 384.911,-Ft
2023.01.01-2023.11.30.	333x1 óra;1.334,- Ft/óra (444.222,-Ft) +	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	333x0,917 óra; 1.334,-Ft/óra (407.352-Ft) +
2023.12.01-2023.12.31.	31x1 óra; 1.534,- Ft/óra (47.554,-Ft) 2023. év össz: 496.776,-Ft	31x 0,917 óra; 1.534,-Ft/óra (43.607,-Ft) 2023. év össz: 450.959,-Ft	
2024.01.01-2024.02.29.	60x1 óra; 1.534,- Ft/óra össz: 92.040,-Ft	alperes és felperesek / alperes részben alapos, felperesek alaptalan	60x0,917 óra; 1.534,-Ft/óra össz: 84.401,-Ft

[220] A háztartási többletmunka költsége 2016.08.26-2024.02.29. közötti időszakban az alperes fellebbezésének részbeni alapossága következtében az elsőfokú bíróság által megállapított 2.796.884,-Ft helyett 2.432.798,-Ft.

[221] A III. r. felperes egészségi állapota miatt a jövőben is felmerülnek a háztartási többletfeladatok, ezért a másodfokú eljárásban beszerzett szakvélemény szerinti napi 55 perc (napi 0,917 óra). alapulvételével az ítéltábla az elsőfokú bíróság által ezen a jogcímen megállapított 46.020,-Ft

(30x1óra; 1.534,-Ft/óra) járadékot 42.200,-Ft-ra (30x30,917 óra; 1.534,-Ft/óra) szállította le.

Összegzés

[222] Az elsőfokú bíróság által alkalmazott összesítési metódus szerint az alperes köteles megfizetni az I-II.r. felperesnek, mint egyetemleges jogosultaknak kártérítés jogcímén

- ápolás-gondozás-kisegítés költségeként – a részben eredményes alperesi fellebbezés következtében – 2016.08.26-2024.02.29. közötti időszakra az elsőfokú ítélet szerinti 11.786.238,-Ft helyett 11.555.920,-Ft-ot és 2024. március 1. napjától havi 161.070,-Ft helyett 150.946,- Ft járadékot;

- háztartási többletmunka költségeként – a részben eredményes alperesi fellebbezés következtében – a 2016.08.26-2024.02.29. közötti időszakra 2.796.884,-Ft helyett 2.432.798 Ft-ot és 2024. március 1. napjától havi 46.020,-Ft helyett 42.200 Ft járadékot;

- rehabilitáció költségeként – mivel az e tételt érintő alperesi fellebbezés alaptalan – az elsőfokú bíróság által megállapított 7.647.600,-Ft-ot (2016.08.11-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi 116.000,-Ft járadékot;

- speciális fejlesztő eszközök, gyógyszerek költségeként – e tételt fellebbezés nem érintette – az elsőfokú bíróság által megállapított 1.079.822,-Ft-ot a 2016.08.13-2024.02.29. közötti időszakra és 2024. március 1. napjától havi 7.760,-Ft járadékot;

- pelenkázás többletköltségeként – e tételt fellebbezés nem érintette – az elsőfokú bíróság által megállapított 72.047,-Ft-ot a 2019.02.03-2020.02.03. közötti időszakra);

- ruhakopás többletköltségeként – e tételt fellebbezés nem érintette – az elsőfokú bíróság által megállapított 850.000,-Ft-ot a 2017.02.03.-2024.02.29. közötti időszakra és 2024. március

1. napjától havi 10.000,-Ft járadékot;

- rehabilitációra utazás üzemanyagköltségeként – a részben eredményes alperesi fellebbezés következtében – 915.920,-Ft helyett 893.714,-Ft-ot a 2016.02.07-2024.02.29. közötti időszakra és 2024. március 1. napjától havi 8.353,-Ft helyett 6.762,-Ft járadékot;

- rehabilitációra kísérés költségeként – mivel az e tételt érintő alperesi fellebbezés alaptalan – az elsőfokú bíróság által megállapított 1.995.738,-Ft-ot a 2016.08.26-2024.02.29.közötti időszakra és 2024. március 1. napjától havi 29.760,-Ft járadékot;

- rehabilitációra járás szállásköltségeként – e tételt fellebbezés nem érintette – az elsőfokú bíróság által megállapított 119.808,-Ft-ot.

[223] Összesítve az I-II. r. felpereseknek megítélt kártérítés összege 27.264.057,- Ft helyett 26.647.448,-Ft, a járadék összege 378.963,-Ft helyett 363.430,-Ft

[224] Ezen felül – az e tételeket érintő fellebbezések alaptalansága miatt – az alperes köteles megfizetni az I.r. felperesnek jövedelemveszteség jogcímén az elsőfokú bíróság által megállapított bruttó 20.762.546,-Ft-ot (2019.02.03-2024.02.29.) és 2024. március 1. napjától havi bruttó 346.033,-Ft járadékot, továbbá az I-II. r. felperesnek személyenként 13.000.000,-Ft, a III. r. felperesnek 25.000.000,-Ft, a IV. r. felperesnek 6.000.000,-Ft sérelemdíjat.

[225] Az elsőfokú bíróság ítélete [141] bekezdésében kifejtette, hogy az I-II. r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára megállapított összegek egymástól többé-kevésbé eltérő összegek, így a hagyományos középátlagos időponttal történő számítás nem alkalmazható. Ezért a keresettől eltérő egyszerűsítést alkalmazott: az időszakra érvényesített követeléseket járadékkövetelés formájában megfogalmazott követeléseknek tekintette (az egyes havi összegek esedékessége az adott hónap 10. napja) és azok összegeit évente összevonva határozott meg középátlagos időpontot, arra hivatkozva, hogy ez a módszer csökkent a felperesi számítási mód szerinti aránytalanságot. Kitért arra, hogy ahol ez a számítási egyszerűsítés sem volt alkalmazható ott az eseti kezelések, vásárlások költségének kifizetésétől számított késedelmi kamatot, míg az időszakra vonatkozó kezelések, masszázskrém vásárlása esetén a megjelölt kezelési, vásárlási időtartamok vonatkozásában számolt külön-külön középátlagos időpontot.

[226] Ezt a számítási módszert és a kamatfizetések kezdő időpontjait a felek nem sérelmezték a fellebbezéseikben, ezért az ítélete rendelkező részében az ítéltábla is e metódus szerint marasztalta az alperest az I-II. r. felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára az alábbiak szerint:

megnevezés	kamatfizeté s kezdő időpontja	elsőfokú ítélet szerinti összeg (Ft)	elsőfokú ítélet szerinti részössze g (Ft)	másodfok ú döntés összeg (Ft)	másodfok ú döntés részössze g (Ft)	megjegyzés
2016-ban üzemanyag	2016.07. 10.	191.309		191.309		nem fellebbezett
	2016.10.10 .	852.840		818.973		
2016-ban háztartási többletkts.			101.601		67.734	részben megváltoztato tt
2016-ban ápolás-gond.			541.872		541.872	helybenhagyo tt
2016-ban masszázsokr.			34.920		34.920	nem fellebbezett
2016-ban kísérő ktsge			174.447		174.447	nem fellebbezett
Sabril	2016.11.04 .	1.590		1.590		nem fellebbezett
Huple	2016.12.02 .	80.000		80.000		nem fellebbezett
futárdíj	2016.12.08 .	3.300		3.300		nem fellebbezett
nagy labda	2017.01.13 .	3.500		3.500		nem fellebbezett
fejlesztő ját.	2017.01.15 .	60.000		60.000		nem fellebbezett
DGSM	2017.02.01 .	824.000		824.000		nem fellebbezett
szenz. labda	2017.03.04 .	1.290		1.290		nem fellebbezett
Sabril	2017.03.23 .	1.590		1.590		nem fellebbezett
Benergo	2017.04.03 .	12.800		12.800		nem fellebbezett
Togu	2017.05.01 .	6.000		6.000		nem fellebbezett
mászóalagút	2017.05.10 .	5.000		5.000		nem fellebbezett
hinta	2017.06.10 .	23.000		23.000		nem fellebbezett
	2017.06.25 .	2.480.774		2.351.400		
2017-ben háztartási			388.123		258.749	részben megváltoztato

többletkts.						tt
2017-ben ápolás-gond.			1.342.12 3		1.342.123	helybenhagy tt
2017-ben masszázsokr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2017-ben kísérő ktsge			372.364		372.364	nem fellebbezett
2017-ben üzemanyag			285.044		285.044	nem fellebbezett
bordásfal	2017.09.01 .	50.000		50.000		nem fellebbezett
babzsák fotel	2017.10.15 .	15.000		15.000		nem fellebbezett
gyógytorna 2016-2018.	2017.10.16 .	378.000		378.000		nem fellebbezett
Sabril	2017.10.26 .	1.590		1.590		nem fellebbezett
szalagok	2018.02.08 .	3.580		3.580		nem fellebbezett
DMO ortézis	2018.02.24 .	98.622		98.622		nem fellebbezett
	2018.06.25 .	2.261.101		2.225.789		
2018-ban háztartási többletkts.			303.308		267.996	részben megváltoztato tt
2018-ban ápolás-gond.			1.449.05 0		1.449.050	helybenhagy tt
2018-ban masszázsokr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2018-ban kísérő ktsge			275.518		275.518	nem fellebbezett
2018-ban üzemanyag			140.105		140.105	nem fellebbezett
hidroterápia 2016-2020.	2018.07.07 .	1.548.000		1.548.000		nem fellebbezett
int. fejleszt. 2017-2019	2018.08.10 .	904.400		904.400		nem fellebbezett
Bilibo	2019.03.14 .	7.690		7.690		nem fellebbezett
súlyzók	2019.04.04	2.990		2.990		nem fellebbezett
	2019.06.25 .	2.203.300		2.178.194		
2019-ben háztartási többletkts.			311.948		286.842	részben megváltoztato tt
2019-ben ápolás-gond.			1.564.02 5		1.564.025	helybenhagy tt

2019-ben masszázsokr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2019-ben kísérő ktsge			164.544		164.544	nem fellebbezett
2019-ben üzemanyag			69.663		69.663	nem fellebbezett
pelenkázás	2019.07.25 .	72.047		72.047		nem fellebbezett
gyógytorna 2019-2020.	2020.03.26 .	240.000		240.000		nem fellebbezett
logopédia 2019-2020.	2020.04.03 .	269.000		269.000		nem fellebbezett
	2020.06.25 .	2.348.167		2.320.115		
2020-ban háztartási többletkts.			337.990		309.937	részben megváltoztato tt
2020-ban ápolás-gond.			1.689.95 0		1.689.950	helybenhagy ott
2020-ban masszázsokr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2020-ban kísérő ktsge			147.605		147.605	helybenhagy ott
2020-ban üzemanyag			79.503		79.503	helybenhagy ott
Gézungúz	2020.08.10 .	40.700		40.700		nem fellebbezett
ruhakopás 2017-2024.	2020.10.10 .	850.000		850.000		nem fellebbezett
	2021.06.25 .	2.370.370		2.331.758		
2021-ben háztartási többletkts.			350.348		321.269	részben megváltoztato tt
2021-ben ápolás-gond.			1.686.73 7		1.677.204	részben megváltoztato tt
2021-ben masszázsokr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2021-ben kísérő ktsge			223.467		223.467	helybenhagy ott
2021-ben üzemanyag			16.698		16.698	helybenhagy ott
gyógyúszás 2021	2021.08.17 .	32.000		32.000		nem fellebbezett
egyéni teráp. 2021	2021.09.02 .	5.000		5.000		nem fellebbezett
logopédia	2021.10.13 .	668.500		668.500		nem fellebbezett

2022.09.30-ig						
kompl. fejl. 2022.09.30-ig	2021.12.01 .	380.000		380.000		nem fellebbezett
gyógytorna 2022.09.30-ig	2021.12.21 .	370.000		370.000		nem fellebbezett
	2022.06.25 .	2.266.413		2.139.229		
2022-ben háztartási többletkts.			419.750		384.911	részben megváltoztatott
2022-ben ápolás-gond.			1.469.125		1.376.780	részben megváltoztatott
2022-ben masszázskr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2022-ben kísérő ktsge			267.720		267.720	helybenhagyott
2022-ben üzemanyag			16.698		16.698	helybenhagyott
craniosacr. 2022. 09.hó	2022.09.22 .	8.000		8.000		nem fellebbezett
lovas terápia 2022.09.hó	2022.09.28 .	8.000		8.000		nem fellebbezett
rehabilitáció 2022.10.01-től	2023.05.25 .	1.972.000		1.972.000		helybenhagyott
	2023.06.25 .	2.716.867		2.548.825		
2023-ban háztartási többletkts.			491.776		450.959	részben megváltoztatott
2023-ban ápolás-gond.			1.721.216		1.613.025	részben megváltoztatott
2023-ban masszázskr.			93.120		93.120	nem fellebbezett
2023-ban kísérő ktsge			310.555		310.555	helybenhagyott
2023-ban üzemanyag			100.231		81.166	részben megváltoztatott
szálláskts.	2023.08.14 .	119.808		119.808		nem fellebbezett
	2024.01.25 .	505.919		474.859		

2024-ben háztartási többletkts.			92.040		84.401	részben megváltoztatótt
2024-ben ápolás-gond.			322.140		301.891	részben megváltoztatótt
2024-ben masszázskr.			15.520		15.520	nem fellebbezett
2024-ben kísérő ktsge			59.519		59.519	helybenhagyótt
2024-ben üzemanyag			16.669		13.528	részben megváltoztatótt
Összesen:		27.264.057		26.647.448		

...

Elsőfokú perköltség

[227] Az elsőfokú bíróság a pertárgy értékét – 57.000.000,-Ft sérelemdíj igény alapulvételével –70.725.711,-Ft-ban, a felperesek pernyertességének arányát 97%-ban határozta meg. Az ítéltábla – figyelemmel arra, hogy a sérelemdíjakra vonatkozó keresetváltoztatás elutasításának nem volt helye – a pertárgy értékét 57.000.000,-Ft-tal magasabban, 127.725.711,-Ft-ban állapította meg.

[228] Az alperesi fellebbezés részbeni eredményessége folytán a leszállított marasztalási összeg és a megemelt kereset alapján számított pertárgy érték figyelembevételével a pernyertességi-pervesztességi arány megközelítőleg azonos.

[229] Az alperes az elsőfokú eljárásban 3.339.978,-Ft szakértői díjat előlegezett és 2.143.734,-Ft jogtanácsosi munkadíjat számított fel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-a alapján. A felperesek a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (6) bekezdése alapján 4.642.000,-Ft + ÁFA ügyvédi munkadíjat (5.895.340,-Ft) és 43.200,-Ft útiköltséget számítottak fel. Az elsőfokú eljárásban felmerült 3.767.702,-Ft szakértői költség és díj.

[230] A megközelítőleg azonos pernyertességi arány alapján az alperest terheli a szakértői költség és díj fele (1.883.851,-Ft), melyet már előlegezett és viselni tartozik. Terheli továbbá a felperesek ügyvédi munkadíjból és útiköltségből álló perköltségének fele (2.969.270,-Ft). Egyúttal igényt tarthat a felperesektől az általa felszámított jogtanácsosi munkadíj felére és az általa megelőlegezett szakértői díjból az öt terhelő 1.883.851,- Ft-ot meghaladó részre (1.456.127,-Ft+1.071.867,-Ft), összesen 2.527.994,-Ft-ra.

[231] A felperesek igényt tarthatnak az alperestől ügyvédi munkadíjuk és az útiköltség (5.938.540,-Ft) felére, 2.969.270,-Ft-ra. Ezért az ítéltábla az alperes által a felpereseknek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 5.696.072,-Ft-ról 441.276,-Ft-ra leszállította. Egyúttal mellőzte az alperes kötelezését 427.724,-Ft ellátmányból előlegezett szakértői díj állam javára történő megfizetésére és megállapította, hogy ez a díjrészlet a felperesek személyes költségmentességére tekintettel az állam terhén marad.

[232] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a feljegyzett 1.500.000,-Ft eljárási illeték – részben a felperesek teljes személyes költségmentességére, részben az alperes illetékmentességére tekintettel – a Pp. 102.§ (6) bekezdése alapján a Magyar Állam terhén marad. Ezt a rendelkezést az ítéltábla nem érintette, tekintettel arra, hogy a pernyertességi arány változása az állam teherviselési kötelezettségét a feleket megillető költségkedvezmény folytán nem változtatta meg.

[233] A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit az ápolási-gondozási-kisegítői költség, a háztartási többletmunka költsége és az üzemanyagköltség címén megítélt kárigények tekintetében, valamint az elsőfokú perköltségre vonatkozóan a Pp.383.§ (3) bekezdése értelmében a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

Másodfokú perköltség

[234] A másodfokú eljárás pertárgyértéke az alperes fellebbezése vonatkozásában 90.462.498,-Ft (az elsődleges fellebbezés kapcsán a teljes marasztalás) , a felperesek vonatkozásában 65.354.854,-Ft (57.000.000,-Ft sérelemdíj + 7.789.163,-Ft lejárt ápolási-gondozási költség + 495.864,-Ft /12x41.322,-Ft/ ápolási-gondozási költség járadék + 565.827,-Ft lejárt háztartási kisegítői költség + 110.488,-Ft /12x9.204,-Ft/ háztartási kisegítői költség járadék), összesítve 155.817.352,-Ft volt.

[235] A felperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, az alperes fellebbezése nem egészen 1%-ban volt eredményes.

[236] Az ítéltábla a fentieket értékelve a másodfokú eljárásban felmerült, az állam által előlegezett 1.158.312,-Ft szakértői díj viselésére egyenlő arányban kötelezte az alperest és a felpereseket. A felperesek személyes költségmentesség kedvezményében részesültek, ezért az őket terhelő 579.156,-Ft szakértői díj az állam terhén marad, míg az alperes 579.156,-Ft szakértői díjat a Győri Ítéltábla Gazdasági Hivatalának köteles megfizetni. A fellebbezési eredményesség közel azonos aránya miatt az ítéltábla a feleket nem marasztalta az ellenérdekű fél másodfokú eljárásban felmerült költségeinek megfizetésére, hanem úgy rendelkezett, mindegyik fél viseli másodfokú eljárásban felmerült költségeit. A feljegyzett fellebbezési illeték a felperesek személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Győr, 2026. március 27.

Dr. Maurer Ádám sk.
sk.

Dr. Molnár Andrea sk.

Dr. Sarmon Hedvig

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró